

Johann Friedrich König Theodor Röling

**Summa Controversiarum Papalium D. Joh. Hoornbeek Prof. Leyd. Antithesi
Bellarmini & Argumentis Ac Censuris Orthod. illustrata & emendata**

Rostochi[i]: Kilius, 1664

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740039687>

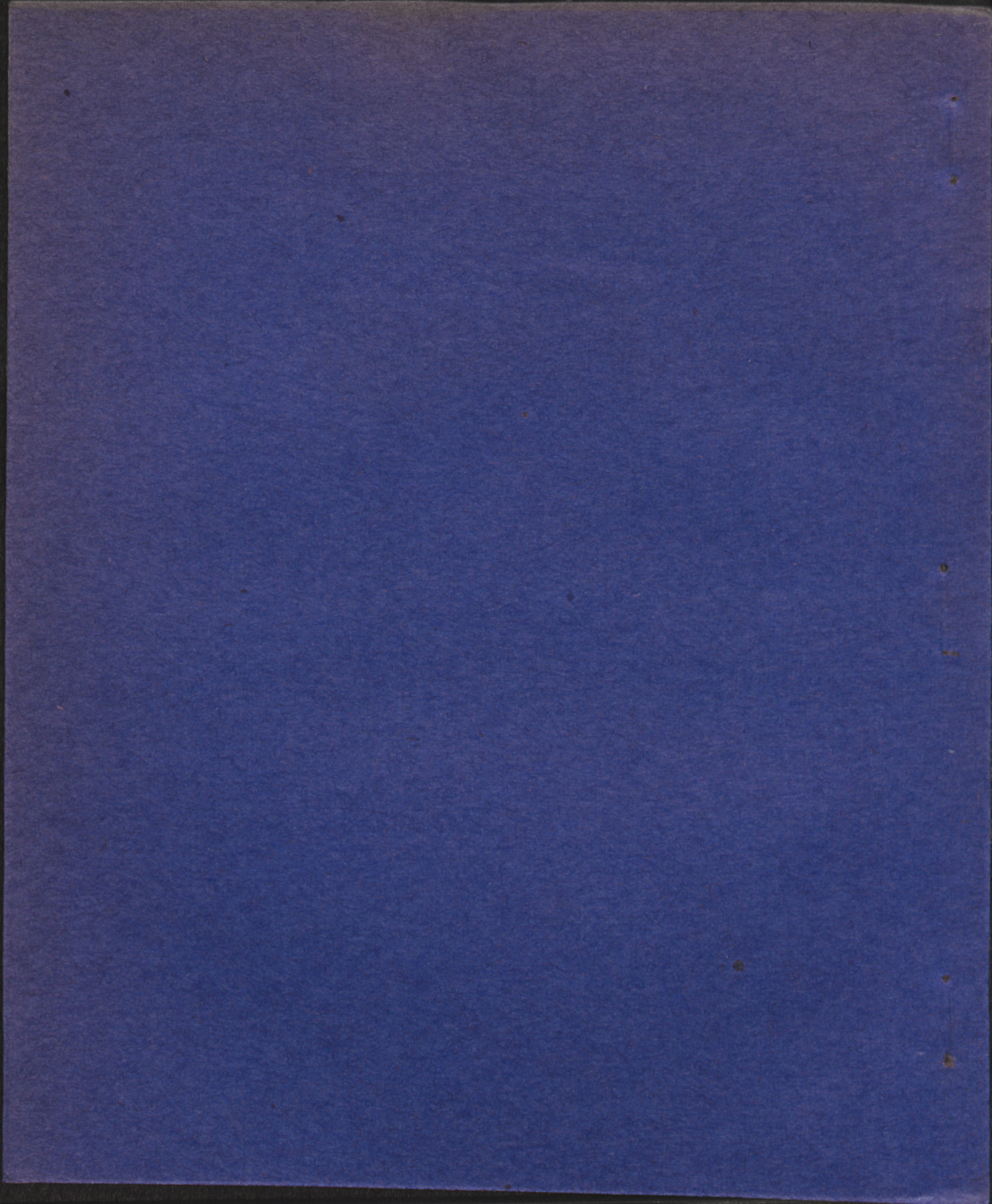
Druck Freier Zugang

Ru. Med 1664

Johann Friedrich König/B

Theodor Roeling

8

S U M M A
CONTROVERSIARUM PAPALIUM
 D. JOH. HOORNBEEK Prof. Leyd.
 ANTITHESEI BELLARMINI & ARGUMENTIS
 AC CENSURIS ORTHOD.
 illustrata & emendata

quam

SS. Triade adjuvante & consentiente
 Ven. Facult. Theol. Acad. Rost.

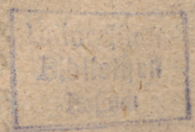
PRÆSIDE

DN. D. JOHANNES FRIDERICO Rönig / Prof.
 Theologo Primario, Consistorii Ducalis Asses-
 sore, & Superintendente
 Mecklenburgico.

Die VI. Febr. publicè in Aud. Maj. horis antem. defendet

THEODORUS RÖLINGIUS,
 Westphalus.

Rostochi Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr.
 Anno 1664.

Tg

V I R I

Summè Reverendi & Excellentissimi

DN. HERMANNE SCHUCKMAN, Doct. &
quondam Prof. Theologiæ in hac Univ. ut &
Theol. Fac. Senior & Consist. Ducal. assessor, nunc Se-
reniss. Princ. DN. GUSTAVI ADOLPHI &c. à Con-
cionibus Aulicis & Consiliis sanctioribus Primarie.

DN. JOHANNES QVISTORPI, Doct. &
Theol. Prof. Publ. Facult. Theol. Senior
& Ecclesiæ Cath. Pastor.

DN. JOHANNES CHRISTOPHORE OT-
TONIS, Doct. & quondam Prof. Theol.
in hac Acad. nunc Stadenſium
Past. Primarie.

DN. CHRISTIANE KORTHOLT, Theol.
Doctor ac Profess. in hac Acad. Publice.

FAutores OPTIMI

PRÆCEPTORES DILECTI

*Cum dissertationem hanc meditarer, in mente mihi erat il-
lud salomonis הלכי בם מהם לא מקום שהנחלים
שבאים ללכת Cam itaq; studia mea non solum The-
ologica sed & reliqua quantula illa sunt vestris curis
debeant originè: eorundem fructus ad vos ultrò propera-
bant. Suscipite eosdem illo affectu, quo me, quamvis indî-
gnum, semper dignati estis. Si statuario opus suum pla-
cet, non poterit vobis displicere opus manuum vestra-
rum. Esto igitur hoc quaecumq; exercitum Academi-
cum perennis observantiæ specimen.*

Vestri

Obsequiosi

THEODORI RÖLINGI.

LECTORI BENEVOLO
EXERCITII HUIUS PRÆSES

S. D.

Onendus es LECTOR, quaesti-
onum sequentium seriem, nu-
merum & contextum non no-
strum sed HOORNBEEEKII, Do-
ctoris Baravi esse, in libro quem
Summam Controversiarum inscripsit. Qua-
estionibus ab hoc nudo modo affirmativæ mo-
dò negativæ notatis signo, RESPONDENS,
opusculi hujus author, rationes, prout edo-
ctus olim erat à Præceptoribus orthodoxis,
adjecit. Pleniùs sæpè proponi debebat ab
HOORNBEEEKIO controversiæ status: & ubiq;
id monuisset *Noster Ille*, si iter, cui accinctus
hactenus fuit, aut etiam instituti ratio, pro-
lixiores curas admisissent. Notatus tamen non
rarò fuit summæ illius Author, ubi scilicet vel
conspirare per sectæ suæ principia cum Roma-
nensibus, vel per horum latus orthodoxos pu-
pugisse deprehensus est. Reformati verò Do-

A 2

ctoris

ctoris methodo insistere voluit hâc vice **RESPONDENS**, non quod accuratiorem controverſiarum Papæarum recenſionem è Noſtratum ſcriptis haurire non potuerit, ſed ut eſſet occaſio inquirendi de jaçtato tantopere à Reformatiſ ſui cum Noſtris in oppugnandis Pontificiſ conſenſu. Nec caruère ſucceſſu hæc molimina: Calviniſmum namq; & Papiſmũ in fundamento fidei convellendo, operas ſociare, hujus ipſius materiæ tractatione maiorem in modum confirmatus fuit.

Cæterũ laudandi omninò ſunt Præſtantiſſimi Juvenis conatus, ut cui non diffluere otio, aut quod multi agunt hodiè, cruda in ſuggeſtum propellere ſtudia, ſed id quod ex aliorum informatione reſiduum erat temporis, optimarum literarum, & ſolidioris Theologiæ impendere ſtudio, atq; in auditoriſ quâ publicis, quâ privatis, frequentiffimis eruditionis atq; indiſtriæ haud vulgaris ſpeciminibus Præceptorum æquè ac commilitonum gratiam & amorem ſibi conciliare volupe fuerit: Virtutum Reginâ, pietate & morum infucatâ probitate haud poſthabitis, ne illud Salvatoris poſſet objici: *quomodo poteſtis bene loqui, quum ſitis mali?* Proſperet porrò ſanctiſſimum Numen Optimi Juvenis labores, noſq; omnes in veritate ſervet! **VERBUM EJUS EST VERITAS.**

I. N. J.

A Nnon S. Scriptura ad ædificationem Ecclesiæ nunc sit omnino necessaria?

Aff. Contra Robert. Card. Bellarm: lib: 4. de verbo DEI non Scripto, c. 4. Tom: 1. Edit: Col: anno 1615. in Fol.

Quia cessantibus revelationibus divinis doctrinæ cælestis puritas sine eâ à malitiâ mundi, petulantia ingenij humani & insidijs Diaboli facta tecta haberi non potest, vid: 2. Pet: 1. v. 19. 21.

II. Num S. Scriptura omnem suam auctoritatem apud nos obtineat ex auctoritate & testimonio Ecclesiæ Romanæ?

Neg: Contra Bell: lib: 2. de Sacramentis c. 25. Tom: 3. & lib: 2. de Concil. c. 12. T. 2.

Quia (1) Ecclesiæ universalis auctoritas minor est auctoritate Scripturæ de se & authore suo efficaciter testantis. (2) Ecclesiæ hodiernæ Romanæ particularis auctoritas ob errores in fide fundamentales admodum exigua, & testimonium ejus ob defectum à testimonio antiquitatis fallax est. vid: controv: seq:

III. Num illi libri, quos Papistæ juxta Concilium Tridentinum (Sessio 4. 5. Aprilis, anno 1546.) præter illos, quos ecclesiæ Protestantium, & Israeliticæ olim, pro canonicis S. Scripturæ (strictè dictis) habuerunt; puta, *liber sapientiæ, Judith, tertius & quartus Ezra, Baruch, Epistola Jeremiæ, libri Machabeorum, fragmenta Esætheris & Danielis*, ut in vulgata editione Papistica leguntur, sint S. Canonici?

Neg. cont. Concil. Trid. loc. cit. & Bellarm. I. 1. de verb. DEI c. 4. seqq. T. 1. Notandum autem 1. malè ab Hoornb. Tobiam & Ecclesiasticum ut & numeros 1. 2. ad lib. Machab. omitti. Tobias enim & Ecclesiasticus à dicto concilio & ejus defensore Bell. recipiuntur & Tertius ac Quartus Mach. rejiciuntur. 2. malè 3. & 4. Ezræ catal. lib. S. à Conc. Trid. receptorū inseri, in cit. n. sess. non reperiuntur.

Quia (1) Illos nec Judaica (teste Josepho lib. 1. contra Appionem) nec; Christiana (teste Melitone Sardensi, apud Eusebium lib: 4. hist: Eccles: c. 26. & non dissentibus Bellar: l. 1. de Verbo DEI c. 10. & Becan. Man: controv: l. 1. c. 1. qu. 1. pro verè canonicis habuit. (2) post Malachiæ Prophetarum ultimi tempora spiritu & sermone non prophetico scripti sunt. (3) Mendosè in vulgata editione papistica

pistica leguntur, vid: concil: Laodicense, receptum cum omnibus canonibus suis ab Hadriano Papa (teste Gratiano dist: 16. c. Sextam synodum) in quo hæc nostra de canone V. T. orthodoxia confirmatur.

iv. Num universa salutis doctrina quæ ad religionem seu fidem & mores est necessaria non contineatur in S. Scripturis; sed præterea sit verbum DEI non scriptum seu traditiones de rebus necessarijs, divinæ & apostolicæ, oretenus ab ipso Christo & Apostolis acceptæ, & in Ecclesia continua successione servatæ, quas pari pietatis affectu & reverentia, cum S. Scripturâ suscipi oporteat & venerari?

Neg. Contra Bell. lib. 4. de verbo DEI non scripto c. 3. Tom. 1. Quia (1) Scriptura ad omnes actus, ad procurandam æternam hominum salutem necessarios, ita utilis est, ut possit Episcopum perfectum reddere &c. 2. Tim. 3. v. 15. 16. 17. (2) traditiones pontificiæ adeò incertæ sunt, ut quas pro divinis & apostolicis venditant, reverà tales esse certò & firmiter ostendere non possint. Jrenæus l. 3. adversus Hæreses, c. 2. p. 130. Edit. Paris 1639. de Hæreticis dicit: *Cum ex Scripturis arguuntur, in accusationem convertuntur ipsarum Scripturarum, quasi non rectè habeant, neg. sint ex autoritate, & quia variè sint dictæ & quia non possit ex his inveniri veritas ab his qui nesciant traditionem.*

v. An S. Scripturæ lectio semper omnibus concedenda quin imò injungenda?

Aff. contra Bell. lib. 2. de verbo DEI, c. 16. Tom. 1. Quia omnibus promiscuè hominibus auditus & scrutinium ejus injungitur Deut: 31. v. 12. Joh. 5. v. 39.

Q. ideoq; (1.) an oporteat & expediat Sacram Scripturam in linguas vernaculas usui cunctorum hominum transferre?

Aff. contra Bellar. lib. 2. de verbo DEI c. 15. Tom. 1. *Oportet*; quia DEUS in suo testamento ab hæreditate cœlesti in eo legata neminem absolutè exclusit Marc. 16. v. 15. 2. Pet. 3. v. 6. *Expedi*; quia promiscuè omnes sermoni prophetico attendentes rectè facere dicuntur. Pl. 1. v. 2. 2. Pet. 1. v. 19. Claudius Espen-cæus Theol. Paris, digref. 5. ad c. 2. Titi p. 518. Edit. Paris. 1619. ait: *Quam non potui non eos semper mirari, quibus hodiè tam pestilens & capitale videtur (universale S. scripturæ scrutiniū) quod veteres con-*

tra, ut adeo salutare toties commendant, tam nunquam in ea sui sententia, ut Idiotæ aut mulierculæ, addo Clerici etiam & Monachi omnes omnia indifferenter Biblia legerent.

Q. (2) An dogmata religionis necessaria in S. Scriptura hominibus perspicue tradantur? Vel: Anne ea, quæ ad doctrinam fidei & morum pertinent, verbis ita claris & perspicuis, si non in singulis tamen in aliquibus scripturæ locis sint proposita, ut à quolibet, qui linguæ in qua scripturam legit gnarus est & animum habet non imbutum præconceptis opinionibus, facile intelligi possint?

Aff: Contra Bellar. lib: 3, de verbo DEI c. 2. Tom. 1.

Quia est Lumen & Lucerna mentem audientis vel legentis illuminans Pl. 119. v. 105. 2. Pet. 1. v. 19. 20. Eleganter Lactantius Firmianus lib: 6. de vero cultu. c. 21. ait: *Num igitur DEUS & Mentis & Vocis & Linguae artifex disertè loqui non potest? Imò verò summa providentia carere suo voluit ea, quæ divina sunt; ut omnes intelligerent, quæ ipse omnibus loquebatur.* Conf. August. l. 2. de doctr. Christ. c. 6. & 9. VI. Num latina Vulgata Editio Papistica, sola sit authentica (Non Hebræa V. vel Græca N. T.) & in rebus fidei, Hebrææ Græcæque præferenda adeo ut eam nemo quovis prætextu audeat rejicere?

Neg. Contra Sessio. 4. Concil. Trid. Bellar. lib. 2. de verbo

DEI c. 11. Tom. 1. & lib. de Gratia primi hominis cap. 12. § ult.

Quia (1) omne Instrumentum publicum in ea tantum linguâ est authenticum, in qua originaliter scriptum. (2) Textus Authenticus (h. e. qui habet autoritatem summam in probanda veritate & refutanda falsitate) debet habere authorè *Ἰερόσοφον* (3) quod scæter multis solæcismis & erroribus id potest examinari, corrigi & rejici. vid: Rom: correct. in latinis Bibl. edit. vulg. jussu Sixti V. recognitas, confer cum versione vulgata Fontem, vel etiam Versionem Ariæ montani & observa ab eo in præfat. hujus versionis ex Augustino & Hieron. notata; ut & ingenuam Sixti Senensis l. 8. Bibl. sanctæ, p. 854. column. A. B. C. de vitiis vulgatae editionis confessionem.

Nota. Fontes, Hebræum & Græcum, non esse corruptos, ut vult Mel. Canus Episcopus fortunatarum Insularum l. 2. loc. Theol. c. 13. 14. edit. Col. 1574. & c. Constat ex DEI circa libros sacros & authenticum eorum textum providentiâ, Judæorum religione & Christianorum vigilantia, vid: Matth. 5. v. 18. 1. Pet. 1. v. 23. & conf. ex Pontif. inter alios

alios ipsum Bellar. l. 2. de verbo DEI cap. 2. Tom. I. ubi Canum re-
futur & veritate victus fateri cogitur: *Non tanti momenti esse eju-
m-
di errores, ut in iis quæ ad fidem & bonos mores pertinent scripturæ S.
integritas desideretur.*

VII. Num Judicium controversiarum theologiarum infallibile
alligatum sit & hæreat solum apud Papam, aut Concilium ejus Pa-
pisticum, vel Ecclesiam Romano-Papalem: A cujus autoritate
omnes debeant petere S. scripturæ certissimam interpretationem,
necessariò sequendam?

Neg. Contra Bellar. lib. 3. de verbo DEI c. 3. T. 1. & lib. 2. de
Concil. c. 15. Tom. 2.

Quia (1) Papæ Rom. concilia Papistica & Ecclesia Romano-Papa-
lis multipliciter errant & errarunt, vid. infr. contr. 55. 56. & 69.
(2) Si Papa Romanus, ut jactant & credunt Pontificii, est infallibilis;
Cur non omnes controversias quæ vigent in claustris & Scholis pon-
tificiis definiendo componit? Cur Interpretes Scripturæ & contro-
versiarum apud Pontificios scriptores cum in rebus dubiis non con-
sulunt? Cur toties à Pontificiū interpretationibus & definitionibus dis-
cedunt? Rectè igitur ait F. Alphonsus de Castro Minorita lib. 1. advers.
Hæreses c. 4. *Non credo aliquè esse ad eò impudentem, apæ assentatorè ut ei
tribuere hoc velit, ut nec errare, aut in interpretatione scripturarū halluci-
nari possit &c.* (3) Hinc certa & tuta est interpretatio quæ ab ortho-
doxis ex scrutinio textus authenticæ, consideratione anteceden-
tium & consequentium, collatione locorum parallelorum & ob-
servatione analogiæ fidei. &c. In timore Domini sruitur, vide ex
nostris Beatum Franzium in aureo lib. de interpret. script.

An verò Supremus & infallibilis controversiarum theolo-
gicarum Judex sit solus Spiritus S. in Scriptura?

Affir. Contra Bellar. loco cit. & Jesuitas Bavaricos in Col-
loq. Ratisb.

Quia DEUS in & per Scripturam nobiscum loquens nulli
nisi sibi & verbo suo ultimum & infallibile de rebus fidei judici-
um tribuit. vid. Es. 8. v. 19. 20. Matth. 17. v. 5. Johan. 12. v. 48;
Philipp. 3. v. 15. seq. & conf. Theodoret. l. 1. Hist. Eccl. c. 7.

Nota: Nos soli DEO in Scriptura loquenti judicium de rebus
fidei ultimum & infallibile tribuim^{us}; *Eccl.*, *Ministru* potestatem pu-
blicè

blicè & ordinariè loca Scripturæ obscuriora explicandi & de rebus fidei judicandi ministerialem concedimus; *Laicos* privatam eorum, quæ audiverunt & legerunt ad normam S. Scripturæ *δοκιμασάντες ἡ διακρίσιν* juxta Philipp. 1. v. 10. 1. Cor. 10. v. 15. 1. Joh. 4. v. 1. permittimus.

IX. Num, quia S. Scriptura religionis omnis est regula perfectissima & sufficientissima ac sola; Ideo in argumentatione theologica ex S. Scriptura nullus ratiocinationi, discursui, interpretationi, formandis consequentis, aut commentationi relinquatur locus?

Neg. Contra *Gonterium Jesuitam* in colloq. Durlacensi anno 1615. Inter duos serenissimos Principes habitum; eodemq; anno Typis Johan. Volmari editum, *Arnoldum, Veronium, Nibulum* & horum sectatores.

Quia horum instrumentorum usus Scripturæ adæquatam perfectionem non tollit, nec ipsa Scriptura horum donorum DEI ministerium respuit, neq; nostri Theologi unquam omnia fidei Christianæ dogmata in Scriptura totidem verbis, ut in Ecclesiis nostri proponuntur extare, docuerunt. Cum abusu principiorum rationis Calvinistico nihil nobis est commercii.

IX. Num DEUS prædestinavit homines ad vitam æternam propter prævisa illorum bona opera & merita?

Neg. Contra Scholast; & Pontificios Palagianizantes. vid. *Beccan.* p. 1. Theol. Schol. c. 14. q. 4. *Bellarminus* quidem orthodoxis hac in parte *ὁμολογησας* videri vult, dum lib. 2. de gratia & libero arbitr. c. 10. Tom. 4. prolixè contendit prædestinationis divinæ nullam rationem ex parte nostri assignari posse. Sed cap. 14. prodit errorem quando ait: Electionem, ut est intentio dandi gloriam excludere quidem operum prævisionem, at ut est dispositio executionis, & quasi executio in mente divina præexigere eandem &c. De qua distinct. quid sentiendum, alibi fortè dicetur. Nostrum jam est negativæ supra posite rationem dare, quæ uno verbo hæc est.

Quod Scriptura ea expresse ab intentione & executione decreti divini de electione hominum ad vitam æternam excludit, 2. Tim. 1. v. 9. 10. Rom. 11. v. 5. & 6.

B

Nota:

Nota: Princeps ratio, ob quam Calviniani quæstionis hujus negativam tuentur, est, quod Electio absoluta sit, utpote facta citra intuitum rationis alicujus moventis prædestinatione prioris. Ita ex suo Maccovio ipse se explicat Hoornbeekius in Instit. Theolog. pag. 163. Quo ipso etiam fidei & meriti Christi prævisio excluditur. Vid. etiam Wendelin, Theolog. suæ lib. 1. c. 2. pag. 166. ubi dogma Evangelicorum de prævisione fidei & errorem Pontificiorum de prævisione meritorum humanorum in pari sensu habet, atq; jisdem argumentis arietare conatur. Cloppenburgius etiam utramq; partem Pelagianismi ex æquo inculcat in exerc. super loc. com. Theol. disp. 2. de Elect. sect. 2. §. 8. cum Calvinianis hac in Controversia conveniunt ex pontificis Jansenistæ, à Cornelio Jansenio Episcopo Yprensi sic dicti. quæ indicasse suffecerit hac vice.

x. An DEUS providentiæ suæ vi influat in ipsas causas secundas etiam liberas eas ad actum movendo & determinando?

Affirm. Author, sed malè, nam stante hac assertione non potest DEUS Ter O. M. à causalitate peccati liberari, nec voluntatis libertas salvari, quod *ὁὐν Θεῶ* suo tempore in *Summa errorum Calvinianorum* probatum dabimus.

xI. Num Justitia originalis in primo homine fuerit supranaturalis, data ad domandam carnis contra Spiritum concupiscentis pugnam naturalem, seu ad humanæ naturæ defectum, morbum aut languorem corrigendum?

Neg: Contra Bellar: Lib. de gratia primi hominis c. 5. Tom. 4.

Quia (1) Imago divina in primo homine subjectivè, perfectivè & transitivè naturalis fuit. (2) pugna carnis contra Spiritum est peccatum Rom. 7. v. 7. Galat. 5. v. 16. 17. Ideoq; in homine, qui *bonus & rectus* conditus erat (Gen. 1. v. 31. Eccles. 7. v. 30.) non potuit habere locum.

xII. Num sit aliquod peccatum naturâ suâ non mortale?

Neg. Contra Bellar. lib. 1. de amiss. grat. & statu peccati c. 3. & Becanum part. 2. Theol. Schol. tract. 2. c. 2. q. 1. §. 2.

Quia omne peccatum est *ἀνομία* per se & naturâ suâ mortalis Deut. 27. v. 26. I. Joh. 3. v. 4. Jacobi 2. v. 10.

xIII. Num hominis arbitrium in statu peccati ita sit liberum in utramq;

tramq; partem, ut etiam ad bonum religionis indifferens, ac ex se
potens sit?

Neg. Contra Concil. Trident. can. 4. & 5. Sess. 6. & Bellarm
lib. 5. de gratia & lib. arb. c. 9. & lib. 6. c. 15. Tom. 4.

Quia homo post lapsum est in peccatis mortuus Ephes. 2. v. 1. & 5.
& ad omne bonum Spirituale ex se planè ineptus 2. Cor. 3. v. 5.

xiv. Num. Maria immunis fuerit ab omni peccato vel originali vel
actuali?

Neg. Contra Concil. Trid. Sess. 5. c. 5. Bellarm. lib. 4. de amiss.
gratiæ & statu peccati, c. 15. Tom. 4.

Quia (1) S. Script. omnes homines excepto solo Christo peccato
infectos esse dicit. Rom. 5, 12, Hebr. 7. v. 26. (2) *Omnes sancti, qui in
ejus rei mentione incidere, uno ore asseverarunt, beatam virginem in pecca-
to originali conceptam, dicente & probante Cano. l. 7. loc. theol. c. 1. §. San-
cti namq; omnes & c. 3. n. 9.* (3) Mortem, quæ juxta Paulum Rom.
6. v. 23. Stipendium peccati est, ex necessitate naturæ sustinuit.
Catholica Ecclesia (inquit Baronius ad ann. 48. n. 4. Epitomes
Spond. Parisiis 1613. excul.) *Nullam de ejus (Beatæ virginis Mariæ)
obitu dubitationem admittens, quam novit humanæ fuisse naturæ, hu-
manam pariter moriendi necessitatem expertam affirmat.* Adde actua-
les infirmitates & defectus à Chrysofomo & aliis veteribus ei tri-
butos, quos recenset Sixtus Senensis l. 5. Bibl. Sanctæ annot. 104.
& l. 6. annot. 58. 138. & 185.

Nota: Quomodo de immunitate Mariæ à peccato Francisca-
nis affirmativam, Dominicanis negativam tuentibus in ipso concil.
Trid. dimicatum sit, refert Pet. Suavis Polon⁹ in hist. Con. Trid. l. 2. p. 199.
xv. Num Christi anima statim ab ejus ortu perfectè beata & omni
scientiâ repleta fuerit?

Negat Author More Calvin. *simpliciter* contra Scholasticos in
lib. 3. Sentent. dist. 13. & *specialiter* contra Canum l. 12.
loc. Theol. c. 13. fol. m. 440. seqq. Bellar. lib. 4. de Christi a-
nima c. 1. seqq. T. 1. Tanner. T. 4. Theol. Schol. D. 1. q. 5. dub.
4. pag. 329. seqq. asserentem, Animam Christi ab initio crea-
tionis suæ fuisse beatam & in beatifica DEI visione positam.

Nos quantum attinet ad *beatitudinem Christi*, animæ ejus etiam in
statu exinanitionis competentem & Animam Christi quidem statim

ab existentia suæ initio, multis modis beatam fuisse; & quidem
(1) ratione ἀναμνηστικῆς ex miraculosa illa spiritus S. obumbratione
redundantis. (2) ob evectionem in infinitam λογικῆς ὑπόστασις
(3) ob communicatam cum tota Deitatis plenitudine ipsam infinitam
beatitudinem (4) ob beatificæ DEI visionis usurpationem particularem.
Negamus tamen Christum hominem durante exinanitione visionem
illam actu universali & continuo, tamq; glorioso ut post exaltationem
usum fuisse: Pugnans siquidem plenissima DEI visio & profundissima
exinanitio Philip. 2. v. 6. 7. 8. Hebr. 2. v. 9.

Quoad alterum, *Scientiam* nempe animæ Christi, distinguimus
(1) inter scientiam hominis Christi divinam & habitualem; (2) dicimus
(α) contra Calvin. & Pontif. realem idiomatum divinorum communicationem
negantes: Christum ut hominem ab unione personali semper habuisse
divinam filii DEI scientiam quoad actum primum Coloss. 2. v. 3. (β) contra
solos Pontificos: Christum ut hominem in statu exinanitionis revera
crevisse sapientiâ, & quædam actu secundo ignorasse Luc. 2. v. 40. 52. Marc. 13. v. 32.

xvi. An Christus sit mediator & mediatoris officium exerceat secundum
utramq; naturam Divinam & humanam?

Affirm. Contra Bellar. lib. 5. de Christo c. 1. Tom. 1.

Quia mortem nec solus DEUS sentire, nec solus homo superare potuit,
ut eleganter ait Faustus lib. 1. de gratia DEI c. 1. tom. 4. Biblioth. patrum
col. 699. vid. 1. Joh. 1. v. 7. Hebr. 2. v. 14. & confer. in tom. Concil. Sev.
Binii Col. Agrip. 1618. edit. acta Synodi Chalcedon. Tom. 2. p. 1. ubi
contra Nestorium & Eutychem eorumq; sectatores hæc regula Leonis I.
Papæ in Epist. ad Flav. approbatur: *Utraq; natura in Christo agit
cum communicatione alterius quod cuiusq; nature proprium est.*

Num verò solum secundum Naturam humanam?

Neg. Contra Bellar. lib. cit. c. 5. §. undè

Quia satis factio pro offensâ in infinitum DEUM infinita, Non potuit
sine virtute infinitâ fieri Pl. 49. v. 8. 9. Galat. 4. v. 4. 1. Joh. 3. v. 8.
Rectè igitur Augustin. Homil. de ovibus c. 12. Tom. 9. operum part. 2. in
octav. Lugdunij, 63. edit. *Divinitas sine humanitate non est
mediatrix, humanitas sine divinitate non est mediatrix, sed inter
divinitatem solam & humanitatem solam mediatrix humana
divinitas, & divina humanitas Christi.*

xvii. An Christus in anima etiam immediatè passus sit?

Clarius: An Christus ante & præter mortem corporalem seu temporalem in anima senserit spiritualem & æternam mortem peccatis nostris debitam ratione sc. intensionis?

Affirm. contra Bellar. lib. 4. de anima Christi c. 8. Tom. 1.

Quia (1) Incurrit in eum pœna omnium nostrùm Esaiæ 53. v. 6. (2) Pro nobis is factus est maledictio, Gal. 3. v. 13. (3) Ob peccata nostra illi imputata à DEO derelictus est, Matth. 27. v. 46. Adde quod Maldonatus ad Matth. 26. v. 38. illud Pfaltis in Ps. 116. v. 3. *Circumderunt me funes mortis, & angustie inferni invenerunt me*, de persona Christi patientis intelligat.

xix. Num Christus pro omnium & singulorum hominum peccatis indifferenter mortuus sit?

Negat Author hic & in Justitur. c. 9. de Christo, th. 22. pag. 324. sed malè,

Quia S. Scriptura expressè contrarium docet 1. Tim. 2. v. 6. 1. Joh. 2. v. 2.

Nota: Nondum ab ullo Calviniano unquam evictum est vocem *Mundus* in Scriptura solos electos denotare. (2) Bellarm. lib. 2. de Grat. & lib. Arbit. cap. 8. §. *Secundò quia*, asserens: *Deum absolutà voluntate velle salvari multos, tùm parvulos, tùm adultos, & absolutà voluntate alios non velle salvare tùm parvulos tùm adultos.* Simul cum Calvinianis asserere tenetur: Efficaciam mortis Christi non esse universalem.

xix. Num Christi anima à morte, localiter descenderit ad inferos ut ibi annuntiaret fidelibus V. T. in limbo aliquo hætenus detentis, completam redemptionem illosq; inde secum educeret?

Negat Author contra Bellarm. lib. 4. de anima Christi c. 15. 16. Tom. 1.

Continetur autem in hac ab Hoornbeek proposita quæstione triplex falsum. Falsum enim (1) Christum anima sua *solum* descendisse ad inferos: Falsum (2) descendisse localiter, vocem *localiter* de modo, non de termino ad quem π° scilicet inferni sumendo: Falsum (3) descendisse in limbum &c. sed nec Hoornbeekius sanus cum suis hic est: Negant enim descendisse Christum ad inferos realiter & propriè comminiscentes saltim descensum metaphoricum vid:

Hoornb. in Inst. Theol. c. 9. th. 25. pag. 331. seq. Nostratum doctrina est (1) Christum ad inferos seu πῦρ damnatorum descendisse proprie & realiter juxta effata scripturæ Ephel. 4. v. 9. 1. Pet. 3. v. 19. & Symbol. Apostolici & Athanasiani. (2.) Descendisse Θεάνθρωπον ἑνωμένον tota substantia humanitatis suæ adeoq; anima & corpore simul 1. Pet. 3. v. 18. & quidem (3) ea fini ut Spiritibus damnatis tanquam triumphator gloriose insultaret, ac hostibus infernalibus victorem se ostenderet. 1. Pet. 3. v. 18. 19. 20. Coloss. 2. v. 15. xx. Num gratia ad salutem sufficiens omnibus & quibusvis hominibus universaliter detur?

Negat Author hic & in Instit. c. 10. de vocatione hominis ad salutem th. 4. pag. 343.

Notandum autem esse inter Pontificios non levem dissensionem circa gratiæ universalitatem, quibusdam eam negantibus, alijs affirmantibus, vide è nostris D. P. Roberum in conflictu Jesuitarum rigidiorum, Calvinientium cum mollioribus veritati palmam cedentibus in arduo prædestinationis articulo pag. 5. 7. seqq. E. Reformatis Chamier Panstratiæ Tom. 3. lib. 2. c. 6. pag. 104. Ipse Bellar. sibi non constat, videtur enim Tom. 3. lib. 2. de grat. c. 5. statueret & probare: Gratiam ad salutem sufficientem pro loco & tempore omnibus dari, quem in finem etiam dicta scripturæ universalitatem gratiæ adstruentia allegat, atq; expressè addit, ea non debere ad electos restringi & cap. 3. ait. DEUM velle omnes salvos fieri voluntate antecedente; sed hanc opponit voluntati beneplaciti, ut ex proximè antecedentibus verbis patet, confer eundem c. 8. §. 2do quia; & §. 3do. Non; Jtem c. 16. ab initio. Nostra sententia est: DEUM voluntate beneplaciti, sed antecedente (termino in orthodoxo sensu accepto) serio omnes & singulos velle salvos fieri per media ex DEI ordinatione & sincerissima intentione semper sufficientia, semper efficacia Ezech. 33. v. 11. 1. Tim. 2. v. 4. 2. Pet. 3. v. 9. Quod autem non omnes salvi fiant, id ex ipsorum hominum voluntaria & evitabili malitia esse. Proverb. 1. v. 24. Matth. 23. v. 37. Ol. 13. v. 9. xxi An gratiæ convertentis efficacia veniat ex natura & vi gratiæ hominem actu convertentis? Num verò pendeat ex hominis cooperatione & voluntate; In cujus arbitrio hæreat illam gratiam vel admittere vel repellere?

Prius

Prius affir: Author hic & in Inst. c. 10. de voc. hom. ad salutem
θ. 6. intelligit autem & non sine insigni & fundamentali errore,
per gratiam actu convertentem operationem Spir. S. immedia-
tam, ab efficacia verbi prædicati diversam & in ultimata converssi-
onis productione irresistibiliter agentem atq; electis insuper pro-
prium. Confer. eundem loc. cit. pag. 347. seqq. & Patres Dor-
dracenos in Actis Synodi passim. Posterius duo complecti-
tur membra. *Primum* Num in arbitrio hominis hæreat gratiam
admittere, quod rectè negat Author per dicta. Ezech. 11. v. 19.
36. 26. Ephes. 2. v. 5. Joh. 6. v. 44. 65. Philipp. 2. v. 13. *Secundum*:
Num in arbitrio hominis hæreat gratiam repellere, quod malè ne-
gat Author hic & in Inst. loc. cit. pag. 349. cum Scriptura expres-
sè affirmet, multos gratiæ divinæ eos seriò & efficaciter vocanti
restitisse. Vid. Prov. 1. v. 21. 23. 24. Zachar. 7. v. 12. Matth. 23. v.
37. Act. 7. v. 51. sed de his alibi volente DEO plenius.

xxii. Num Virtute & merito fidei aliorumq; bonorum operum homo
coram DEI judicio justificetur formaliter per propriam suam
& in hærentem Justitiam?

Neg. Contra Concil. Trid. sess. 6. c. 7. & can. 11. & Bellar. lib.
2. de Justific. c. 11. & seqq. Tom. 4.

Quia Spir. S. nos ex nostris operibus & Justitia propria coram DEO
justificari negat, confer. Rom. 3. v. 24. cum Rom. 11. v. 6. Ephes. 2.
v. 8. & adde Philip. 3. v. 9.

An vero solum propter imputatam sibi justitiam Christi fide
apprehensam?

Affirm. Contra Concil. Trid. sess. 6. can. 12. & Bellar. lib. 2.
de Justific. c. 7.

Quia Spir. S. nos solum propter imputatam justitiam Christi fide
apprehensam coram DEO justificari asserit. Rom. 3. v. 28. Rom. 4.
v. 5. 6. Gal. 2. v. 16.

xxiii. Num Fides vera & Justificans possit esse sine bonis operibus?

Neg. Contra Bellar. lib. 1. de justif. c. 15. & lib. 2. c. 4. Tom. 4.

Quia per charitatem efficax & sine operibus mortua est Galat. 5. v.
6. Jac. 2. v. 17.

xxiv. An omnis fidelis possit ac debeat certus esse divinæ erga se &
in se gratiæ atq; suæ salutis;

Affirm.

Affirm. Cont. Concil. Trid. sess. 6. c. 9. Bellarm. lib. 3. de just.
c. 2. Tom. 4.

Notandum autem, aliam quæstionem esse, de gratiæ præsentis certitudine; aliam de futura gratia ac salute æterna. De præsentis gratia homo infallibili & absoluta certitudine certus esse potest (1) ex interno spir. s. testimonio Rom. 8. v. 16. 2. Cor. 1. v. 21. 22. (2) Ex testimonio propriæ conscientiæ. 1. Joh. 3. v. 21. & c. 5. v. 10. (3) Ex effectis & fructibus fidei ut iuctâ spiritus cum carne Gal. 5. v. 16. 17. Peccatorum admissione involuntaria Rom. 7. v. 19. Filiali timore & tremore, Philip. 2. v. 12. studio bonorum operum 1. Joh. 3. v. 14. & c. Quod ad futuram attinet gratiam; distinguimus inter certitudinem de futura gratia quoad DEUM paratum ad conferendum omnia, quæ ad persistendum in statu gratiæ necessaria sunt; & inter certitudinem de eadem quoad nos. Illa absoluta est Joh. 10. v. 28. 1. Cor. 1. v. 8. Rom. 11. v. 29. Philip. 1. v. 6. 1. Pet. 1. v. 5. Joh. 6. v. 37. 1. Thess. 5. v. 24. 2. Thess. 3. v. 3. Rom. 8. v. 38. 2. Tim. 1. v. 12. Hæc non absoluta, sed ordinata est Philipp. 2. v. 12. Omnem tamen dubitationem excludens Hebræ. 10. v. 23 1. Joh. 5. v. 10. 11. Calviniani equidem longe majorem & tantum non absolutam jactant certitudinem: verum non potest stare absolutum, quod fingunt, electionis decretum cum ullo electionis ac futuræ gratiæ certitudine sive ex parte DEI sive ex parte hominis. De quo alibi fusiùs.

x xv. An vera & justificans fides semper adjunctam habeat perseverantiam?

Affirm: Author hic & in Inst. loc. modò cit. sed malè,

Quia etiam in verè renatis fidem totaliter & quandoq; finaliter deficere posse S. Scrip. docet. Pl 51. v. 13, Ezech. 18. v. 26. Hebr. 6. v. 4. seqq.

Nota: Patres Conc. Trid. hæc in controversia cum Calvinianis consentire sufficienter patet ex sess. 6. Conc. Trid. cap. 5. cujus inscriptio hæc est: *Quolibet peccato mortali amitti gratiam sed non fidem & can. 29. citat. sess. qui sic tonat: Si quis dixerit amissâ per peccatum gratia simul & fidem semper amitti, aut fidem quæ remanet non esse veram fidem licet non sit viva & c. Anathema sit.* Confer Bellarm, lib 1. de Justif. cap. 15. Tom. 4. & orationem ejus habitam in Gymn. Rom. & præfixam Tomo 1. Controv. 5. cum igitur.

xxvi.

xxvi. An solus DEUS religiosè colendus & adorandus sit?

Affirm: quia DEUS honorem religiosi cultus & adorationis sibi soli & non alteri tribuivult. vid. Deut. 6. v. 13. Pf. 50. v. 14. 15. Matth. 4. v. 10. Apoc. 19. v. 10.

Num verò etiam Sancti & Angeli invocandi sint. votaq; jis religiosè nuncupanda?

Neg. Contra Concil. Trid. Sess. 25. decret. de Invoc. Sanct. & Bellarm. lib. 1. de Sanctis beatis c. 12. & 19. & lib. 3. de cultu sanctorum c. 9. Tom. 2.

Quia ejusmodi preces & vota (1) carent mandato divino Matth 15. v. 9. (2) sunt inutilia Esa. 64. v. 16. (3) inferunt DEO injuriam Esa. 42. v. 8. Matth. 11. v. 28.

xxvii. Salutatio illa Angelica, *Ave Maria* &c. seu rosarium uti appellant, inepta & gravis est superstitio.

Contra Pontificios communiter eam Mariam ut adjutricem invocantes vide de hac Superstitione ex nostris beatum Chemnit: in Exam. Concil. Trid. part. 3. de Inv. Sanct. pag. mhi 200. seqq.

Quia (1) repetitio ejus in verbo DEI scripto non mandata (2) non est precatio sed angelica salutatio. (3) quomodo Maria, quæ non est omniscia tot hominum preces & gemitus audiet, quæ non est omnipræsens, afflictis ubiq; succurret, quæ non est omnipotens, extremum Diaboli, Mundi & Conscientiæ in hora mortis impetum franget? *Honoretur E. Maria: Pater verò, Filius & Sp. S. adorentur: Mariam adorare nemo velit.* Bene adversus Collyridianos asserit Epiphanius lib. 3. advers. Hær. Tom. 2. n. 7. edit. Paris. 1612. conf. Pet. Paul. Vergerium ex Secretario Pontificio in ipso Concil. Trid. Evangel. verit. olim confessorem & Berneggerum de idolo Lauretano.

xxviii. An Conclusio orationis Dominicæ: *Quia tuum est regnum &c.* Sint verba à Christo orationi addita & cum ea quoq; recitanda?

Affirm. Contra Maldonatum in Matth. c. 6. & Bellarm. l. 2. de verbo DEI c. 7 Tom. 1. & lib. 1. de bon. op. c. 6. in fin. Tom. 4. eam ut adulterinam sacre Script. partem rejicientes.

Quia (1) Devotionem ac fiduciam orantis accendit, & cum scriptura canonica convenit vid. 1. Paralip. 30. v. 11. (2) constat in omnibus græcis Codicibus inveniri, teste ipso Bellar. loco priori supra cit. lic.

C

H. (3)

1133

H. (3) Planè non est probabile Patres græcos contra mandatum Domini eam textui canonico addidisse, teste Laur. Valla in annot. ad cap. 6. Matth.

xxxix. Num reliquiæ Christi vel Sanctorum, aut crucis Dominicæ, eæve quas in Papatu jactant & commendant, cultu religioso venerandæ sint?

Neg. Contra Concil. Trid. Sess. 25. decret. de vener. reliq. & Bellar. lib. 2. de reliq. Sanct. c. 1. 2. 3. 4. & c. 26. seqq. Tom. 2.

Quia (1) cultus hic est electivus (2) In DEUM qui solus religiosè coli vult injurius (3) ob fraudes circa reliquias in Papatu vigentes insanus. Vid. den Heil. Brodforb der Römischen reliquien Joh. Calv. *Honoramus* igitur, cum Hieronimo adversus Vigilant. Tom. 1. oper. edit. Paris. 1609. *reliquias martyrum, ut eum cujus sunt martyres adoremus.*

xxx. Etiam horarum Canonicarum observatio Papalis superstitione haud caret.

Contra Bellarm. l. 1. de bon. op. c. 10. seqq. Tom. 4.

Quia ferè à solis, quos vocant, Canonicis, Monachis & Monialibus peregrino & quibusdam ex illis ignoto idiomate, ex consuetudine sine fiducia & devotione sub opinione meriti, ex opere operato acquirendi superstitione leguntur & canuntur, vid. Matth. 6. v. 5. 7.

Nota: Nos in nostris Ecclesiis ordinamus certum tempus precibus publicis, cuius ordinarias precandi horas constituere liberum relinquimus, & *Canonicos* DEO precibus & Psalmis, Ecclesiæ docendo in Scholis, & concionando in templis, Reip. consiliis, proximo officii charitatis inservientes toleramus vid. Balduin. in Cas. conf. l. 2. c. 7. casu 12. & l. 4. c. 4. cas. 3. seqq.

xxx1. Num liceat formare imagines DEI Patris, Filii & Sp.S.?
Negat Author hic & in Inst: c. 13. de observ. ð. 23. pag. 420. seqq: sed malè.

Quia manifestationes DEI Patris in imagine antiqui dierum Dan. 7. v. 9. Filii in assumpta carne 1. Tim. 3. v. ult. Spir. Sancti in specie columbæ Matth. 3. v. 16. ad memoriam historię & ornatum templi formare & sine cultu habere Christianis interdictum non legimus.

xxxii. Num DEI, Christi, vel Sanctorum, aut crucis imagines, aut Statuæ, cultu religioso colendæ sint?

Neg. Contra Concil. Trid. Sess. 25. de cr. de imag. & Bellar. l. 2. de imag. c. 21. Tom. 2.

Quia cultus imaginum & Statuarum est idololatria à DEO prohibita & rejecta Exod. 20. v. 4. 5. & c. 32. Ψ 135. v. 15. 16. 17. & c.

Nota: Contra Calvinianos Idololatriam scriptura non in parietibus & imaginibus sed in corde colentis ponit. vid. 1. Cor. 8. v. 4. Ezech. 14. v. 7.

xxxiii. Num sint ceremoniæ aliquæ extra verbum DEI, à Christo aut Apostolis, aut Ecclesia institutæ & necessariæ, ac pars cultus divini habentes vim aliquam spiritualem?

Neg. Contra Bell. lib. 2. de sacram. eff. c. 31. Tom. 3.

Quia (1) Ceremonias illas suas extra verbum scriptum à Christo ipso & Apostolis institutas esse probare nequeunt (2) scriptura Ceremonias, quæ à DEO non sancitæ, sed à sola Ecclesia & libertate Christiana profectæ sunt, non necessarias sed libera, & Christianæ libertati subjectas esse docet Gal. 5. v. 1. conf. Gal. 2. v. 16. cum 1. Tim. 4. v. 1. 2. 3. & Act. 16. v. 3. cum Gal. 2. v. 3. 4. 5. seqq. (3) Ceremoniis talibus vim Spiritualem ad colendum DEUM denegat. Matth. 15. v. 9.

Nota: Ceremoniæ (1) verbo Dei scripto non contrariæ. (2) Ad decentem in Ecclesiâ ordinem & plebis ædificationem utiles (3) Observatu faciles & (4) ab opinione meriti & necessitatis libera rectè in Ecclesia tolerantur & observantur; Ceremoniæ verò (1) verbo DEI scripto contrariæ (2) Inutiles, ineptæ, ridiculæ, histrionicæ. (3) Nimis multæ & laboriosæ (4) opinione meriti & necessitatis infectæ quales pleræq; ceremoniæ papales rectissime intermittuntur & abrogantur.

xxxiv. Num templa variis ceremoniis (quibus in Papatu fit) consecranda, indeq; sanctiora sint & divina quadam virtute prædita?

Neg. contra Bellar. l. 3. de cultu Sanct. c. 5. Tom. 2.

Quia Ceremoniæ Pontificiis in consecratione templorum usitatæ (a) Electiæ; scriptura enim describens dedicationem templi Hierosolymitani solarum precum meminit 1. Reg. 8. v. 28. (b) Judaicæ, ut ingens pompa & unctio templi & aræ. (c) Superstitiosæ, ut de-

scriptio alphabeti in pavimento cinere conserpo, pulsatio & aperio templi baculo pastorali, aspersione templi, Incensio lampadum, pictura crucium, mixtio aquæ, vini, cineris & sanguinis &c. quibus omnibus insuper virtus sanctificandi tribuitur. Cum tamen scriptura nullibi templis manufactis, sed ubiq; cordi hominis iustificati sanctitatem & verbo ac sacramentis divinam virtutem proprie & formaliter tribuat. Act. 7. v. 48. Joh. 4. v. 20. Joh. 17. v. 19. 20. Eph. 5. v. 25. 26.

xxxv. Num peregrinationes ad templa aliaq; loca & processiones & rogationes religiosæ instituendæ sint?

Neg. Cont. Bellar. lib. 3. de cult. Sanct. c. 8. Tom. 2. & Conc. Trid. sess. 13. c. 5. can. 6.

Quia hæc omnia sine mandato divino magna cum superstitione & damnabili opinione cultus à Pontificiis nunc tempore N. T. constituti fiunt.

xxxvi. Num dies festi in Ecclesia institui & Sanctis defunctis vel aliis religiosè dicari atq; in conscientia observari debeant, ut aliis diebus verè sanctiores & sacratiores atq; pars cultus divini?

Neg. Cont. Bell. lib. 3. de cult. Sanct. c. 10. Tom. 2.

Quia (1) Festa Apostolorum & aliorum sanctorum liberè observantur Col. 2. v. 16. (2) Discrimen dierum non ratione ordinis & politionis; sed ratione sanctitatis & cultus in novo testamento sublatum est Gal. 4. v. 10. 11. (3) abusus Pontificiorum circa Festorum objecta, cultum & finem intolerabilis est, vid. Socrat. l. 5. hist. Eccles. c. 22. ubi interprete Musculo scribit; *Paschatis festum & alios dies festos ipsi homines suis quicq; locis propter remissionem laborum, & memoriam salutiferæ passionis; sicuti voluerunt, ex consuetudine quadam celebrarunt.*

Nota: Contra Lambertum Daneum & alios Calvin. Dies Christo, Apostolis & aliis verè sanctis ex vetusta & pia ecclesiæ consuetudine dicati sublato abusu pontificio in honorem solius DEI & ad Ecclesiæ ædificationem rectè & utiliter observari & novas ferias pro ratione temporis, loci & personarum ad leniendum verà penitentiam iram DEI & gratias pro communibus beneficiis communi jubilo DEO agendum ab Ecclesia ritè & decenter institui posse arbitramur.

XXXVII,

xxxvii. Num signum crucis in fronte aut aëre aut super quamcunq̄ rem exprimere, & signare, sacrum & necessarium sit, divinæq; virtutis & efficacix?

Neg. Cont. Bell. l. 2. de imag. Sanct. c. 28. 29. 30. Tom. 2.

Quia Ceremonias adiaphoras antiqua Ecclesiæ consuetudine liberè recepras, ut necessarias urgere, AntiChristianum & signationi externæ effectus soli morti Christi proprios sine expresso DEI verbo adscribere superstitiosum est. Pereat igitur circa signum crucis impius Romanensium abusus & maneat pius veterum Christianorum usus.

xxxviii. Num benè linguâ peregrinâ, & latinâ, non vulgari, & notâ Sacra in Ecclesia celebrentur?

Neg. Cont. Conc. Trid. Sess. 22, c. 8. & can. 9. ac Bellar. l. 2. de verb. DEI c. 15. Tom. 1.

Quia (1) Paulus perniciosum hunc morem graviter reprehendit 1. Cor. 14. v. imprimis 11. 12. 16. (2) Praxi Christi Luc. 4. v. 17. Apostolorum Act. 2. v. 11. & Primitivæ Ecclesiæ repugnat, vide Exam. Concil. Trid. Chemn. part. 2. de Sac. ling. peregr. perag. p. mihi 310. seq.

Nota: Vicissitudo latinæ & vulgaris linguæ in nostris Ecclesiis ubi scholæ frequentiores sunt, ut & docti & Idiotæ ædificantur, liberè servatur.

xxxix. Num in cultu sacro ritè adhibeantur de die lampades vel cerei ardentes?

Negat simpliciter juxta communem Genevensium & Puritanorum doctrinam Hoornb. Nos abrogato abusu Pontificio in usu S. nostræ cœnæ cereos ardentes ad memoriam illius noctis, qua Christus cœnam nobis instituit & se pro mundo tradidit liberè retinimus.

xl. Num rectè benedicantur in Papatu, & ad effectus spirituales, tum significandos tum efficiendos habeantur *aqua lustralis, incensa, oleum, cineres, rami, agnus DEI, campana &c.*

Negatur contra Bell. l. 3. de cult. Sanct. c. 7. Tom. 2.

Quia (1) Malè creaturæ sine mandato DEI expresso ad spirituales effectus significandos & edendos consecrantur vid. Exod. 20. v. 7. Deut. 18. v. 10. 11. 12. (2) Adumbrationes typicæ in verbo DEI scripto non expressè umbris Judaicis claritatem lucis evangelicæ in-

fufcant. (3) Solus sanguis filii DEI fide vera applicatus nos ab omni delicto emundat 1. Joh. 1. v. 7. & solæ preces in spiritu & veritate fufæ Dæmones fugant & fanitatem à DEO impetrant Matth. 17. v. 21. Jacob. 5. v. 16.

XLi. Num omnium peccatorum confessio sacerdoti necessariò facienda sit ad obtinendum eorundem veniam?

Neg. Cont. Conc. Trid. Sess. 14. c. 5. can. 6. 7. 8. Bellar. l. 3. de pœnit. c. 2. per totum seqq. Tom. 3.

Quia exacta seu perfecta omnium & singulorum peccatorum confessio (1) nullibi mandata (2) impossibilis Pl. 19. v. 13. (3) Confessori & merito Christi pernitiola est.

Nota contra Calv. Nostræ Ecclesiæ rejectis inquinamentis Pontificiis privatam peccatorum confessionem, qua quis sua peccata coram ordinario ministro Ecclesiæ generatim, quandoq; etiam necessitate conscientie flagitante speciatim fatetur, non necessariò sed liberè ut laudabilem & utilem ratione ministrorum & auditorum ritum retinent; Ratione Ministrorum, ut (1) profectum auditorum in Christianismo explorent (2) Rudiores in religionis Christianæ capitibus sigillatim informant, & (3) dignos Christi convivæ ab indignis canibus dignoscant; Ratione Auditorum, ut (1) securi singulari admonitione ex somno mortali excitentur. (2) onere calamitatum & tentationum pressi speciali consolatione animentur (3) Conscientie pavidæ & anxie privata absolutione commodius erigantur &c.

XLii. Num fidelibus quibus remissa à DEO peccata, nihilominus pro pœna eorum temporali, verè satisfaciendum sit, per opera bona & laboriosa qualia præsertim sunt, & satisfactoria & meritoria, Oratio, Jejunium, Eleemosyna?

Neg. Cont. Conc. Trid. Sess. 14. c. 8. & can. 10. 11. 12. 13. 14. 15. ac Bellar. l. 4. de pœnitent. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Tom. 3.

Quia (1) Scriptura Canonica talem satisfactionem non requirit. (2) DEUS peccata fidelibus plenissimè per ministros suos remittit & Christus sufficientissimè morte sua pro iis satisfecit, Rom. 8. v. 1. Gal. 3. v. 13. (3) opera nostra debita & imperfecta (vid. controv. XLiii. & LI.) nec satisfactoria neq; meritoria esse possunt.

Nota ut quis devota oratione & legitimo jejunio se ad pœnitentiam

tentiam præparet, seriam suam poenitentiam devotis lachrymis
declaret & pro acceptis in absolutione & communione benefi-
ciis DEO hymnis & Eleemosynis gratias agat, non improba-
mus, sed omnibus & singulis, ut laudabilem & utilem consue-
tudinem commendamus.

XLIII. Num homo etiam plus aliquando patiat, quàm meretur
pati; atq; adeò possit opus satisfactorium præstare pro alio?

Neg. Cont. Bell. lib. 1. de indulg. c. 2. Tom. 2.

Quia hoc commentum Papisticum (1) Christus ipse damnat, dum
perfectos servos inutiles dicit Luc. 17. v. 10. conf. Matth. 25. v. 9.
Luc. 18. v. 10. seqq. (2) Omnes Sancti detestantur, dum opera sua
verentur Job. 9. v. imprimis 2. 3. 20. 28. immunditiam suam agno-
scunt Esa. 64. v. 6. Passiones suas ad futuram gloriam impares esse
reputant Rom. 8. v. 18. Peccatum se habere fatentur 1. Joh. 1. v. 10.
(3) Ipsi Pontificii refutant, dum in oratione Dominica *debitorum su-
orum* dimissionem petunt Matth. 6. v. 12.

XLIV. Num Ecclesia Romana aliquem thesaurum satisfactionum
habeat ex superabundantibus passionibus Christi & Sanctorum
constitutum, quem erogent Papæ & Episcopi pro potestate suâ & ar-
bitrio, in Indulgentiis & Jubilæis peccatorum veniâ & absolutione
variè ac plenissimè hominibus impertienda?

Neg. cont. Conc. Trid. Decreto de Indulg. & Bell. lib. 1. de In-
dulg. c. 4. Tom. 2.

Quia (1) Novit equidem Scriptura *Superabundans* illud meritum
Christi *Apostolicum*, de quo Rom. 5. v. 15. 17. 20. Eph. 1. v. 2. 7. At
ignorat *Superfluum* hoc *Papisticum* (2) Nundinationes illæ indulgen-
tiarum à Sp. S. in Scriptura per Petrum damnantur, 2. Pet. 2. v. 1.
2. 3. Act. 8. v. 20. seqq. (3) *Perfecto* Christi merito Hebr. 7. v. 25. c. 9.
v. 12. c. 10. v. 14. *Gratuite* peccatorum remissioni, Act. 10. v. 43.
Plenariè Absolutioni, Joh. 20. v. 23. Justificationi per fidem absq;
operibus coram DEO *sufficienti*, Joh. 3. v. 36. Rom. 5. v. 1. ad-
versantur.

XLV. Num Jejunium sit abstinere modo à certo ciborum genere,
atq; à carnibus, ex interdicto Ecclesiæ, idq; opus sit religiosum?

Neg. Cont. Conc. Trid. Decret. de delect. cibor. & Jejun. ac
Bellar. l. 2. de bon. op. in Partic. c. 5. 6. 7. u. Tom. 4.

Quia

Quia (1) talem delectum ciborum Christus tollit Matth. 15. v. 11. Luc. 10. v. 7. Paulus damnat. 1. Tim. 4. v. 1. 3. 1. Cor. 10. v. 25. 26. Sancti in suis Jejunii non observant. (2) Jejunia in N. T. sunt libera Matth. 9. v. 14. seqq. Colof. 2. v. 20. 21. 22. Quapropter homines suis decretis ad certos dies & certos jejunandi modos conscientias alligare nequeunt ut vult Bellar. loc. cit. (3) Nullum opus electitium quale est jejunium Pontificiorum est religiosum Matth. 15. v. 9. Colof. 2. v. 16. 23. Nedum utile ad satisfaciendum DEO vel ad eum placandum, ut rursus vult Bell. loc. cit.

XLVI. Num Jejunium ferix quarta & Sabbathi etiam quatuor temporum & Quadragesime ab Apostolis institutum atq; observandum sit?

Neg. Cont. Bell. l. 2. de bon. op. in partie. c. 14. seqq. Tom. 4. Quia (1) Nullum idoneum testimonium Jejunia hæc ab Apostolis instituta esse proferri potest. (2) Contrarium à nostris ex Antiquitate Ecclesiastica jam probatum est, vid. Chemn. in Exam. part. 4. de vero Jejunio à pag. m. 186. (3) observandum à nobis non est, ut scandalum infirmorum vitetur, & libertas Christiana contra Pontificios jejunium ut opus necessarium vicæ æternæ meritum & pro peccatis satisfactorium exigentes, defendatur.

XLVII. Num ad matrimonium filiorum non necessario requiratur consensus parentum?

Neg. cont. Conc. Trid. sess. 24. decret. de reform. matrim. c. 1. & Bellar. l. 1. de sacram. matrim. c. 19. 20. Tom. 3.

Quia cum ad matrimonium contrahendum, Jus Divinum Exod. 22. v. 16. 17. Ephes. 6. v. 1. 2. 3. Naturale, imperans obedientiam & reverentiam parentibus in omnibus maximè vero in hoc tam arduo negotio ex necessitate esse præstandam. Civile, l. Nuptiæ 18. ff. d. R. N. & l. 1. & 2. cod. pr. l. de Nupt. ubi hæc extant: *Masculi puberes. Fæmine autem viri potentes. consensum habeant parentum quorum in potestate sunt: Nam hoc fieri debere, & civile & naturalis ratio suadet, in tantum, ut jussu parentis præcedere debeat. Canonicum, c. aliter. 30. q. 5. ex Evaristi Papæ Epistola ad Episcopos Africanos necessario requirit.*

XLVIII. Num matrimonii inter fideles contracti vel consummati vinculum per Adulterium non possit solvi?

Nega-

Negatur cont. Conc. Trid. Sess. 24. can. 7. & Bell, l. 1. de matrim.
sacram. c. 16. Tom. 3.

Quia (1) Christus Matth. 19. v. 9. Phariseis ex libello repudii à Mose
Deut. 24. v. 1. concesso divortium (h. e. solutionem conjugii quoad
thorum & vinculum vid. loc. cit. v. 2.) licitum esse contendentibus
Respondet: Adulterium committere eum qui extra causam forni-
cationis uxorem suam repudiaverit & alteram duxerit. Adulterium
igitur non committit, qui ob causam fornicationis uxorem suam
repudiaverit & alteram duxerit. (2) Paulus 1. Cor. 7. v. 15. Fratrem
aut sororem fidelem ab infideli conjuge malitiosè desertum vel de-
sertam à servitute molestæ cohabitationis & vinculi conjugalis exi-
mit. (3.) Iniquum est parti innocenti facultatem utendi remediis di-
vinitus contra fornicationem concessis adimere. 1. Cor. 7. v. 2. 9.

XLIX. Num mendacium officiosum sit licitum?

Neg. auctor hic explicitè & Instit. c. 13. de observ. th. 30. p.
460. implicitè & cum eo ferè omnes Calviniani & Tho-
miltæ.

Status autem Controversiæ est hic: An dissimulatio veritatis sine in-
tentione quemvis fallendi aut lædendi ob honestam & justam cau-
sam licita sit? Quod nos cum B. D. Chemnitio Parte II. Loc. Theol.
L. De Lege DEI p. m. 92. 93. Brochmanno Tom. 2. System. Theol.
L. de Lege cap. 15. q. 1. 2. Balduino Lib. 4. de casib. consc. cap. 17.
cas. 18. Dieterico in Institut. Catechet. de 2. Tab. Decal. qu. 47. &c.
&c. affirmamus sine tamen ullius præjudicio. Novimus enim B. D.
Gerhardum Tom. 3. Loc. Theol. L. De Lege DEI num. 176. ad ne-
gativam hujus quæstionis inclinare, qui tamen addit: *Sed cum nec
officioso, nec jocosò mendacio conditiones mendaciè propriè dicti conveni-
ant ideo in illis condemnandis haudquaquam præcipites nos esse convenit.*

Quia extant in Scriptura exempla quedam Sanctorum, que non
possunt temerè damnari: Ut Abraham Gen. 12. v. 13. & 20. v. 2. Jacob
Genes. 27. v. 19. Joseph simulat coram fratribus Gen. 42. v. 7. & 44. v. 15.
Obstetrices Exod. 1. v. 19. & textus dicit v. 20. Dominum edificasse illis do-
mos. Luc. 24. v. 28. Christus simulat se longius iturum. 1. Reg. 21. v. 13.
David simulat insaniam. 1. Reg. 16. v. 2. Samuel unclurus Davidem ne Saul
rescisceret simulat se sacrificandi causam ire in Bethlehem. 4. Reg. 10. v.
18. Jehu interfecturus Baalitarum simulat se solenne sacrificium exhibiturum

D

Baal.

Baal. Ita Judith. 11. v. 4. & seq. Jael. Judic. 4. v. 17. Josua 8. v. 15. simulat fugam. Jos. 2. v. 4. Rachab. Exod. 5. v. 3. Ibimus tridui viam sacrificatorum. Michol uxor Davidis mentiēdo liberat maritum suum. 1. Reg. 20. 28. Jonathan Davidem servat aliud dicēdo &c. Hæc ex S. Scriptura loco sup. cit. Magnus noster Chemnitius, nos unicum ex Antiquitate Ecclesiastica de M. Athanasio vitam suam licitâ simulatione à persecutoribus ad bonum Ecclesiæ liberante addimus, quod narrant & commendant Ruffin. lib. 1. Hist. Eccles. c. 24. Theodoret. lib. 3. Hist. Eccles. cap. 8.

Nota: (1) Licita hæc simulatio dicitur *Mendacium* improprie & non nisi *Καταχρησιως*: (ut ait. l. c. Dietericus) quia mendacium proprie dictum est falsa significatio vocis, cum voluntate s. intentione fallendi ut id cum Augustino c. 22. Enchirid. & lib. de mendacio ad Consentium c. 4. definit ex nostris Chemnitius loc. cit. Ex Pontificijs Paulus Laymannus Jesuita lib. 4. Theol. Moral. tract. 3. c. 13. de mendacio. *Officiosum*, quia absq; malitiâ DEO & proximo officium præstat. (ut iterum asserit Dieteric. l. c.) (2) ut mendacium proprie dictum ita etiam hoc mendacium improprie dictum ore & gestibus fieri potest, utrumq; a: hoc loco intelligi, insinuavimus, dum vocem *disimulatio* in statu controversiæ indefinitè posuimus. (3) Affirmativam hujus quæstionis nobiscum defendunt ex Reformatis Alstedius dum in Theol. Caf. c. 21. Reg. 1. n. 14. 15. 16. p. 439. 440. inter simulationem licitam & illicitam distinguit & illius licentiam præter aliquos supra à nobis adducta etiam profanis probat exemplis. Ex nostris Philothophis Meisnerus Part. 1. Phil. Sobr. Sect. 2. Qu. vi. p. impr. 272. 273. Sthalius orat. 2. De Mendacio Regulis ejus in noviss. edit. annexâ. Nec omni modo dissentit Cont. Hornejus l. 3. Ph. Mor. c. 11. num. v. p. 422. &c. (4) Dum simulationem *terminis honestatis circumscriptam* astroimus simul destruimus æquivocationes Jesuiticas, de quibus Toletus professione Jesuita dignitate Cardinalis lib. 4. Instruct. Sacerd. cap. 21. sic differit: *Aliquando licet uti æquivocatione, & decipere audientem* — v. g. *judex petit juramentum ab aliquo, ut dicat crimen, l. proprium l. alienum: si omnino est occultum non debet jurare, & si cogatur, utatur æquivocatione puta, nescio, intelligendo intra se, ut dicam tibi, vel non feci, intelligendo, tunc non feci, vel quid simile. — Ut si vir uxorem, an sit adultera, ita potest dicere: non sum, quamvis ve-*

TUM

rum fuerit, intelligendo, ut tibi revelem. Similiter, qui cogitur jurare accepturum aliquam in sponsam, potest jurare se accepturum, intelligendo si postea placuerit. conf. cap. seq. & Becanum. lib. v. Manual. cap. 21. n. 4. 5. 6.

I. Num homo in hac vita legem DEI perfecte & absolute implere possit? vel etiam plus quam perfecte, & supra id, quod DELUS præcepit facere?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 6. can. 18. & Bellar. lib. 4. de justif. c. 11. Tom. 4.

Quia omnium virium, motuum, affectuum & actionum absolutam & perpetuam integritatem, quam lex Moralis Deut. 6. v. 5. Matth. 22. v. 37. 38. 39. Deut. 27. v. 26. Gal. 3. v. 10. cum maledictione exigat, Nemo post lapsum habuit, nec habere potest. vid. Eccles. 7. v. 21. 1. Joh. 1. v. 8. & confer Jacob. 3. v. 2. cum cap. 2. v. 10. ejusdem Epistolæ, & adde quod teste Christo cum omnia fecerimus, quæ præcepta sunt nobis dicendum nobis sit: *Servi inutiles sumus, fecimus, quod facere debuimus* Luc. 17. v. 10.

II. Num opera justorum verè & proriè sint meritoria vitæ æternæ?
Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 6. cap. 16. & can. 32. & Bellar. lib. de justif. c. 1. seqq. Tom. 4.

Quia sunt (1) aliena 1. Cor. 4. v. 7. Philip. 2. v. 13. (2) Debita Luc. 17. v. 10. Rom. 8. v. 12. (3) Imperfecta Esai. 6. v. 5. Rom. 7. v. 21. (4) Indigna mercede Rom. 8. v. 18. ad Philipp. 3. v. 8. 9.

LII. Num Ecclesia sit cætus hominum eandem fidem profitentium & Sacramentorum communione viventium sub Papa Romano?

Neg. cont. Bellar. l. 2. de Eccles. mil. c. 2. Tom. 2.

Quia (1) Tres partes hujus definitionis, Externa fidei professio, Visibilis Sacramentorum communio & subjectio ad Romanum Pontificem excludunt viva & includunt mortua veræ Ecclesiæ membra, quod fatetur Bellarm. dum loco cit. Catechumenos h. e. fideles, qui Baptismo nondum percepto salvari possunt & salvantur, excludi & reprobos, scelestos & impios includi loco citato asserit. (2) *Subjectio ad Pontificem Romanum*, ut legitimum Ecclesiæ pastorem & visibile ejus caput, commentum novum, impium & absurdum est. *Commentum*; quia eam Christus non instituit, Apostoli non agnoverunt, Ecclesia Catholica in nullo generali Concilio divinitus instituta

tutam declaravit, Primæ Ecclesiæ Patres non tenuerunt. *Novum*; quia eam verus Ecclesia Romana prorsus ignorat. *Impium*, quia Christum (qui ob ordinem dignitatis & potestatis, perfectionem officii & donorum, virtutem vivificantem & glorificantem Ecclesiæ mystici sui corporis caput est unicum Ephel. 2. 1. v. 22. 23. & c. 5. v. 22. 23. 24. Coloss. 1. v. 18. & c.) Honore suo ex parte si non extoto spoliat. *Absurdum*; quia corpus Christi mysticum hoc novo & impio commento redditur (1) πολυκέφαλον Romana sede vel ab uno vel à duobus, vel à pluribus occupata. (2) ἀκέφαλον Romana sede vel vacante, vel ab Hæretico possessa.

xii. Num Ecclesia semper & quibushbet sit satis visibilis?

Neg. cont. Bell. l. 3. de Eccl. mil. c. 2. §. atq; hoc, & c. 12. seqq. Tom. 2.

Quia Ecclesia Judaica tempore Eliæ ipsi Prophetæ Eliæ & exteris Regibus ac populis non erat adeo conspicua ac erat tempore Salomonis ipsi Regi Salomoni & exteris Regibus ac populis. Conf. cum 1. Reg. 10. v. 23. 1. Reg. 19. v. 14. & Ecclesia Christiana sine publico ministerio in cryptis & speluncis latens non fuit tempore Diocletiani Diocletiano de nomine Christianorum ubiq; & superstitione Christi, quam impiè vocat. deletâ & cultu paganorum propagato triumphantia quæ visibilis ac tempore Constantini M. ipsi Constantino sub quo pacem consequuta extra persecutionis æstum exteriorem splendorem de se spargebat & totum ferè terrarum orbem publicè & liberè occupabat. Ut igitur luna suis mutationibus variat aspectus, ita & Christi Ecclesia, vid. Cant. 6. v. 9. & considera magnam illam Ecclesiæ Christianæ Eclipsin quæ tempore passionis Domini-
æ contigit.

Nota. In Ecclesia militante cœtus verè vocatorum ratione externæ verbi prædicationis & externi sacramentorum usus, quæ in oculos incurrunt, dicitur *Ecclesia visibilis* & definitur: Congregatio hominum vocatorum amplectentium verbum DEI & utentium sacramentis, Cœtus a. verè credentium ratione internæ fidei & æternæ electionis, quæ sensus nostros fugiunt, & soli cordium scrutatori patent (1. Reg. 3. v. 39. 2. Tim. 2. v. 19.) dicitur *Ecclesia* (nobis) *invisibilis* & definitur: Congregatio hominum verè credentium & prædestinatorum salutariter verbum
DEI

DEI complectentium & Sacramentis utentium, adde, quod hæc distinctio Ecclesiæ in Visibilem & Invisibilem non sit generis in species, nec totius integralis in partes integrantes, sed distinctio adjunctorum (visibilitatis & invisibilitatis) ejusdem Subjecti (Ecclesiæ) respectu formæ accidentalis & externæ (prædicationis verbi & usus Sacramentorum) & essentialis ac internæ (fidei & electionis) hinc cœtus vocatorum à cœtu credentium Ecclesiæ visibilis ab invisibili non differt nisi ut includens ab incluso, latius ab angustiori.

LIV. Num Notæ Ecclesiæ sint variæ illæ, quas Papistæ suæ Ecclesiæ faciunt, ut nomen Catholicæ, Multa antiquitas, Duratio, Amplitudo, Episcoporum successio, Miracula, Prophetiæ, Felicitas temporalis &c.?

Neg. cont. Bell. l. 4. de not. Eccl. à cap. 3. usq; ad finem lib. Tom. 2.

Quia (1) Ecclesiæ veræ, neq; omni, neq; soli, neq; semper, neq; infallibiliter, neq; perse insunt. (2) quoad maximam partem *Antichristianisme* conveniunt, nomen Catholicæ Apoc. 13. v. 8. Multa antiquitas, 2. Thess. 2. v. 7. Duratio Apoc. 18. v. 7. Amplitudo, ibid. v. 3. Episcoporum successio 2. Tess. 2. v. 4. Miracula, ibid. v. 9. & Apoc. 13. v. 13. 14. Prophetiæ, ibid. v. 5. Felicitas temporalis ibid. v. 4. 7. c. 17. v. 4. c. 18. v. 17. 18. &c.

An verò sola veritas Doctrinæ, certa & perpetua Ecclesiæ Nota sit? *Responsum*: An verò pura verbi DEI prædicatione & legitima Sacramentorum à DEO institutorum administratio sint veræ & externæ, Ecclesiæ veræ & visibilis Notæ?

Aff. cont. Bell. lib. 4. de Not. Eccl. c. 2. T. 2.

Quia omni, Matth. 28. v. 19. Act. 2. v. 4. Soli. Joh. 8. v. 31. 47. Rom. 9. v. 4. Eph. 2. v. 12. Semper. Esai. c. 59. v. 21. Eph. 2. v. 20. Matth. 16. v. 18. Infallibiliter. n. Joh. 4. v. 6. Rom. 4. v. 11. & per se conveniunt, nam pura verbi DEI prædicatione &c. Ecclesiæ non solum primò eriguntur, sed & collapsæ restaurantur vid. 2. Reg. c. 22. 23. Josue 5. v. 1. 2. Gal. 1. v. 6. I. Cor. 11. v. 23. conf. Esai. 8. v. 20. Gal. 6. v. 16. & adde his omnibus pro veritate Ecclesiæ Lutheranæ hoc invictum argumentum.

Quæ Ecclesia ex limpidissimis fontibus Israëlis præter veræ pietatis studium

dium etiam vivæ ac solidæ consolationis fundamenta afflictis peccatoribus suppeditat, illa est vera Christi Ecclesia,
Ecclesia Lutherana non Pontificia nec Calviniana ex limpidissimis Israël fontibus præter veræ pietatis studium etiam vivæ ac solidæ consolationis fundamenta afflictis peccatoribus suppeditat,
E. Ecclesia Lutherana non Pontificia nec Calviniana est vera Christi Ecclesia.

Maj. Matth. 7. v. 16. Rom. 15. v. 4.

Min: Quia sola Ecclesia Lutherana sufficientiâ (Hebræ. 7. v. 25.) & universalitate (1. Joh. 2. v. 1. 2.) Meriti Christi afflictos peccatores erigit, quos meriti Christi insufficientiâ Ecclesia Pontificia (vid. Conc. Trid. Sess. 6. can. 12.) & Particularitate Ecclesia Calviniana (vid. Acta Synod. Dordrechtanæ passim) opprimunt.]

Nota (1) Prout supra enumeratæ notæ Ecclesiæ magis vel minus conveniunt eo est purior vel impurior. (2) ut in Ecclesia Judaica tempore Christi, ita in Ecclesia Christiana tempore Lutheri summa erat harum notarum impuritas. Interim ut DEUS sibi in Ecclesia Judaica tempore Christi, ita idem sibi in Ecclesia Christiana tempore Lutheri nonnulla viva membra inter Doctores corruptos, Idiotas seductos, & Infantes seducendos gratiose reservavit. (3) ut pura verbi DEI prædicatio & legitima sacramentorum à DEO institutorum administratio sunt Ecclesiæ veræ visibilis, notæ externæ & visibiles, ita viva fides & sincera charitas sunt Ecclesiæ veræ invisibilis notæ internæ & invisibiles.

xv. Num Ecclesia Romana non possit errare ac deficere?

Neg. cont. Bel. l. 3. de Eccl. mil. c. 12. & 14. Tom. 2. Becan. in Manual. lib. 1. c. 3. concl. 5. pag. mihi 75. seqq.

Quia Ecclesia Romana particularis non plura nec majora accepit à DEO privilegia quam visibilis Ecclesia Judaica & multæ particulares Christi in Oriente Ecclesiæ olim Arrianismo nunc Mahomerismo miserè infectæ vid. Esa. 49. v. 14. Rom. 11. v. 19. & conf. Matth. 24. v. 24. Luc. 18. v. 8. 2. ad Thess. 2. v. 3. 1. Tim. 4. v. 1. seqq. Ub communis Apostasia de fide tempore Anti Christi ante adventum Christi ultimum futura à Spir. S. prædicitur.

XVI. Num Ecclesiæ in terris Regimen debeat ab uno aliquo homine post Christum esse Monarchicum?

Neg. cont. Bell. l. 1. de Rom. Pontif. c. 5. Tom. 1.

Quia (1) Scriptura nullum Ecclesiæ Monarcham præter Christum (unicum Ecclesiæ suæ caput, Eph. 5: v. 23. Summum N. T. Pontificem Hebræ. 7. v. 16. Magnum omnium Pastorum & ovium Principem Hebræ. 13. v. 20. 1. Pet. 5. v. 4.) agnoscit. (2) Solus Antichristus se præter Christum Monarchico Regimine in Ecclesia templo DEI ostentabit. 2. Thess. 2. v. 4.

XVII. Num Episcopi jure Divino sint supra Presbyteros, iisq; auctoritate & potestate Majores?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 23. c. 4. & can. 6. 7. & Bell. l. 1. de Cler. c. 14. 15. Tom. 2.

Quia (1) Sacra Scriptura omnibus Ecclesiæ ministris nomina (Episcopus & Presbyter) & officia Ecclesiastica, ut docere verbum, administrare sacramenta, ordinare, disciplinam exercere, Ecclesiam regere &c. promiscuè tribuit. De nominibus vide Act. 20. v. 17. 28. Philipp. 1. v. 1. Tit. 1. v. 5. 6. 7. seqq. 1. Pet. 5. v. 1. De doctrina verbi & Sacramentorum administratione vid. Matth. 28. v. 19. 1. Cor. 11. v. 23. De ordinatione vid. 1. Tim. 4. v. 14. Tit. 1. v. 5. seqq. De Exercitio disciplinæ vid. Joh. 20. v. 21. 22. 1. Cor. 5. v. 4. de gubernatione Ecclesiæ vid. Act. 20. v. 17. 28. 1. Pet. 5. v. 1. 2. 3. Hebr. 13. v. 17. Conf. Gratianum dist. 93. c. legimus, ubi hæc exstant: *Nam cum Apostolus perspicuè doceat, eosdem esse Presbyteros, quos Episcopos, & paulo post, quod autem postea unus electus est, qui ceteris præponeretur, in schismatis remedium factum est, ne unusquisq; ad se trahens Christi Ecclesiam rumperet. --- quid enim facit excepta ordinatione Episcopus, quod Presbyter non faciat?* & dist. 95. c. Olim, ubi hæc inter alia habentur; *Episcopi noverim se magis consuetudine, quam dispensationis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere.*

Nota: Papizant hic multi ex Reformatis præcipuè in Anglia, quosdam Ecclesiæ ministros aliis ratione auctoritatus & potestatis jure divino majores esse statuentes, hinc sectæ & turbæ Prælatorum & Prebyterianorum. Vide ex multis Henr. Hammondum Præbyr. Anglic. in dissert. de juribus Episc. cont. D. Blon-

Blondellum & alios, & conf. ipsum Hoornbeckium lib. x.
Summæ Controv. de Brownistis.

LIX. Num Episcopi urbis Romæ supremam & Monarchicam potestatem jure Div. supra omnes in toto orbe Ecclesias & Ecclesiasticos habeant?

Neg. Cont. Bell. l. 2. de summo Pontif. c. 12. Tom. 1. & lib. 2. de Concil. auth. c. 15. 17. Tom. 2.

Quia Supremam & Monarchicam hanc potestatem (1) Christus non instituit (2) Paulus non agnovit, 1. Cor. 15. v. 10. Gal. 2. (3) Petrus reprehendit 1. Pet. 5. v. 3. (4) Primitiva Ecclesia repudiavit, vid. Concil. Nicen. primum, Can. 6. VI. Generale, can. 36. & Milevitanum, c. 22. & conf. can. 35. Canonum, quid dicuntur Apostolorum &c. (5) Gregorius M. Papa Romanus ut notam AntiChristi averfatus est, vide eum lib. 6. Epist. imprimis 30. Gratianus disting. 93. can. legimus, ait: *Ubi cum fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopolis, sive Rhegii, sive Alexandria, sive Tanis, ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotii: & dist. 99. can. Nullus, ex Pelagii II. Epistola hæc refert: Nullus Patriarcharum universalitatis vocabulo unquam utatur, quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed absit hoc, absit à fidelis cujusquam mente, hoc sibi, vel velle quempiam arripere, undè honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacumq; parte videatur. Quapp. Charitas vestra neminem unquam suis in Epistolis universalem nominet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem desert indebitum. Et 24. q. 1. Can. loquitur. Ex Cypriani tractatu de unitate Ecclesiæ hæc citat: hoc erant utiq; & ceteri Apostoli quod fuit & Petrus, pari consortio pradii, & honoris & potestatis.*

LIX. Num Papa Romanus in rebus fidei decidendis ac docendis sit infallibilis nec possit errare?

Neg. cont. Bell. l. 4. de Romano Pontif. c. 1. 2. 3. seqq. Tom. 1. l. 2. de concil. auth. c. 2. Tom. 2.

Quia (1) Pontifex Romanus æquè est errori obnoxius ac Pontifices V. T. vid. Exod. 32. v. 2. seqq. 2. Reg. 16. v. 11. seqq. Matth. 26. v. 65. &c. (2) Multi Pontifices hæresibus nomen dederunt & Antecessorum acta resciderunt testibus ipsis adversariis, Bell. l. 4. de Rom. Pont. c. 8. Tom. 1. De Marcellino ait: *Illum Idolis sacrificasse; Alphonsus de Castro l. 1. adversus hæreses c. 4. ingenuè fatetur: Om-*

212

nis homo potest errare in fide etiamsi Papa sit, de Liberio Papa constat fuisse Arrianum & Anastasium favisse Nestorianis, qui historias legerit non dubitat. Anastasius II. cum Photino Diacono Acaciano communicavit, undè à DEO reprobatus & nutu divino percussus est, teste Geat. dist. 19. c. Anastasius. Honorius I. monothelismi accusatus & damnatus est, vide acta VI. VII. & IX. Synodi & confer Canum l. 6. loc. theol. c. 1. fol. 188. fac. 2. Dominicum Bannes in 2am 2a. quæst. 1. art. 10. alios. Postquam Platina in vita Steph. VI. rabiem ejus in Formosum I. Pap. ex Martino narrasset, addit: *Magna fuit hæc controversia & pessimi Exempli, cum postea ferè semper servata hæc consuetudo sit, ut acta priorum Pontificum sequentes aut infringere, aut omnino tollerent.* Eandemq; querelam repetit in Vitâ Romani I. &c.

LX. Num Papa & Episcopi habeant potestatem coactivam & possint leges condere in conscientia obligantes?

Neg. cont. Bell. l. 4. de Rom. Pont. c. 15. seqq. Tom. I.

Quia (1) DEUS unus noster Judex, legislator & Rex sibi soli hanc potestatem reservavit, conf. Elai. 33. v. 22. & Jac. 4. v. 11. 12. cum Deut. 12. v. 32. Ela. 29. v. 13. 14. (2) Christiani per Christum à mandatis hominum liberati sunt Act. 15. v. 10. Gal. 4. v. ult. & c. 5. v. 1.

Nota, Pastores Ecclesiæ non habent potestatem nisi ministerialem & spiritualem I. Cor. 4. v. 1. 2. 2. Cor. 10. v. 4. 5. Non debent alias constitutiones condere, nisi verbo DEI congruentes & ad ædificationem Ecclesiæ facientes 2. Cor. 13. v. 9. 10. Non possunt his suis constitutionibus Ecclesiasticis conscientias obligare nisi indirectè & per accidens ratione contemptus in DEUM authorem ministerii & ordinis Ecclesiastici redundantis, & scandali infirmis fratribus dati, Luc. 10. v. 16. Matth. 18. v. 6. 7.

LXI. Num Papa Romanus habeat etiam potestatem temporalem, summam in omnium Christianorum bona, & res, adeo ut de iis disponere, etiam regna mutare, auferre, aliis conferre, Reges deponere, instituere & leges civiles ferre, vel abrogare, & temporalia quævis administrare, ac exercere ei liceat?

Neg: cont. Bell. l. 5. de Rom. Pont. c. 6. Tom. I.
ubi Papam habere summam temporalem potestatem *indirectè* non sine offensa Sixti v. Papæ defendit & eundem libro singula-

ri contra Barclajum, in quo Papam habere summam temporalem potestatem *directè* non sine offensa Henrici IV. Gall. Regis cum Canonistis adstruxit vid. Fuligattum in vita ejus.

Quia Christus talem potestatem in regno suo non agnoscit & discipulis suis simpliciter adimit, vid. Joh. 18. v. 36. Matth. 20. v. 25. 26.

Nota: Sequens Bellarmini lib. 5. de Rom. Pont. c. 4. pro veritate testimonium: *Omnia fere loca scripture ubi de regno Christi agitur intelligi debent necessario de regno spirituali & eterno, ac proinde non potest ex scripturis deduci, ullum fuisse Christi regnum temporale.* Quomodo igitur Papa erit Successor & vicarius Christi in regno super Reges temporali?

LXII. An Papa Romanus sit Antichristus?

Aff. Autor hic & in Inst. c. 14. de Eccl. th. 14. p. 486. seqq. (contra Bellar. lib. 3. de summo Pontif. c. 1. seqq. Tom. 1.) ex proprietatibus AntiChristi Magni. 2. Thess. 2. v. 4. 8. 9. 10. Dan. 11. v. 36. seqq. &c.

Ita etiam communiter Evangelici, ac sine animo injuriandi Principes Pontifici Romano addictos. Prolixas atq; accuratas innocentie nostratum vindicias, vide apud D. Hulf. in Breviario c. 22. p. 467. seqq. Benedictum Carpz. in vindiciis Juridico-Politicis Theologorum Lutheranorum opposita Jctis Dilligensibus. Adde Nicolaum Hunnium in tractatu de innocentia Lutheranorum, in puncto injuriarum ex asserito Romani Pontificis AntiChristianismo redundantium, contra dictos Jctos & Adamum Tannerum Jesuitam.

LXIII. Num civilis Jurisdictio conveniat personis ecclesiasticis, ut simul quis sit Ecclesiasticus & Politicus, Pastor & Princeps?

Neg. cont. Bell. lib. 5. de Rom. Pont. c. 9. Tom. 2.

Quia (1) Scriptura Episcopo Ecclesie præter potestatem docendi verbum DEI, administrandi sacramenta, remittendi & retinendi peccata nullam tribuit, 2. Tim. 4. v. 2. (2) Christus has diversissimas potestates distinxit Matth. 22. v. 21. (3) Paulus administrationem rerum secularium in Episcopo reprehendit. 2. Tim. 2. v. 4. vid. Decreta Nicol. Papæ apud Barthol. Caranz. in sum: Concil. pag. m. 562. Tit. quæ Spiritualia, &c.

LXIV.

LXIV. Num debeant esse distincti & sacri ordines Clericorum seu Ecclesiasticorum in Ecclesia, Cardinalium, Exorcistarum, Acoluthorum, Subdiaconorum, Canonicorum &c.?

Neg. cont. Concil. Trid. cap. 2. can. 11. & Bell. l. 1. de Cler. c. 11. Tom. 2.

Quia (1) S. Scriptura tantum Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum meminit, & numerum graduum seu ordinum nullibi definit, (2) Primitiva Ecclesia diversimodè ordines Ecclesiasticos numeravit, quosdam ordines nunc in Papatu usitatos ignoravit & ordines consuetudine introductos pro ratione temporis, loci & ædificationis liberè observavit ac mutavit, vid: Chemn. in Ex: Conc. Trid. part. 2. de sacram. ordin. p. m. 394. seqq.

LXV. Num Electio Pastorum in Ecclesia nullo modo pertineat ad plebem, neq; ejus consensus hic requiratur; Verum id totum ad solos spectet Episcopos, atq; potissimum ad Papam Romanum à quo ut capite omnis Ecclesiasticus ordo & Jurisdictio in cæteros Episcopos & Pastores derivetur?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 23. c. 4. can. 5. Bell. l. 4. de Rom. Pont. c. 22. 24. Tom. 1. & lib. 1. de Cler. c. 2. 4. Tom. 2.

Quia (1) Christus omnem potestatem Ecclesiasticam, quam omnibus Apostolis & eorum successoribus Matth. 16. v. 18. Joh. 20. v. 21. 23. dederat Matth. 18. v. 18. toti Ecclesiæ certo respectu tribuit, (2) Apostoli & Patres primitivæ Ecclesiæ Ministros Ecclesiæ per suffragia populi elegerunt. vid. Act. 1. v. 15. 23. Act. 15. v. 22. Cyprian: lib. 1. Epist. 4. Theodoret. l. 1. hist. eccles. c. 9. & lib. 5. c. 9. & conf. Decretal. Gregorii l. 1. T. 6. cap. Massana (3) Populus divino mandato tenetur bonos pastores quærere & vocare & malos reicere & averfari Matth. 7. v. 15. Act. 20. v. 29. seqq. Gal. 1. v. 8. 1. Joh. 4. v. 1. adde Ephes. 4. v. 12.

Nota: Papizant etiam hic quodam modo haud pauci è Reformationis Baravis. soli statui clericali jus vocandi & removendi Pastores Ecclesiæ sapientes, citati & notati à D. Hulf. in Breviar. c. 19. th. 5. p. 347.

LXVI. Num Jure & rectè personis Ecclesiasticis imperetur perpetuus cœlibatus?

Neg. cont. Concil. Trid. sess. 24. can. 9. & 10. & Bell. l. 1. de Cleric. c. 18. 19. Tom. 2. ac l. 2. de Monachis c. 22. seqq. Tom. 2.

Quia (1) DEUS & natura omnibus & singulis hominibus donum continentiae non habentibus castitatem conjugalem, ut rem honorabilem & impollutam ad sobolis procreationem & fugam fornicationis praecipit & commendat, vid. Gen. 1. v. 27. 28. Matth. 19. v. 11. 1. Cor. 7. v. 2. Hebr. 13. v. 4. (2) Apostolus Paulus à ministro Ecclesiae eligendo & electo, ut sit, si singulari & extraordinario continentiae dono praeditus non sit, unius uxoris (non plurium more Ethnico) maritus, & liberorum bene educatorum pater requirit. 1. Tim. 3. v. 2. 4. Tit. 1. v. 6. (3) Sancti V. & N. T. in officio Ecclesiastico constituti sine impedimento uxores habuerunt & liberos genuerunt Levit. 21. Exod. 6. v. 23. Luc. 1. v. 5. (vid. Chrysof. homilia 56. in Matth. sub finem) Matth. 8. v. 14 1. Cor. 9. v. 5. Act. 21. v. 9. (vide Socratem lib. 1. hist. eccles. c. 8 & Sozomenum lib. 1. hist. Eccl. c. 23.) (4) Pontifices Romani legem coelibatus vi & armis Ecclesiae obrudentes (vid. Calixt. de Conjug. clericorum) toti orbi manifestarunt se esse illos de quibus Dan: 12. v. 37. & Paul: 1. Tim. 4. v. 3. vaticinati sunt, adde Concil. vi. generalis can. 13.

Nota: Ridet Pontificii B: Lutherum, quod Scripserit: *Conjugium esse aequè necessarium ac edere & bibere.* Sed sine causa, nam hypothetica haec Lutheri assertio commodam hanc admittit interpretationem: quam necessarium est, urgente appetitu cibi & potus *ut* edere & bibere, tam necessarium est urgente libidinis aestu conjugium inire, ut ad corporis integritatem edere & bibere; ita ad animi quietem conjugem fieri necesse est.

LXVII. Num Ecclesiastici, eorumque actiones & causae civiles, atque bona temporalia exempta sint à potestate ac iudicio & tributis Principum vel Magistratus secularis?

Neg. cont. Bell. l. 1. de Cleric. c. 18. seqq. Tom. 2.

Quia S. Paulus Rom. 13. v. 1. 5. omnem animam potestatibus supereminentibus, & S. Petrus 1. Epist. 2. v. 13. 14. omnes Electos DEI inter quos etiam erant Presbyteri & Episcopi gregem Christi pascentes c. 5. v. 12. inferiori Magistratui propter Deum & conscientiam subiiciunt. Quod tamen limitatè intelligendum vid. Gerh: T. 6. loc. de Magistr. Polit. §. 440. 460. & conf. D. Hulsem: in Bre-

VIAIO

viario c. 19. Theſ. 23. Quod ad *Tributum* attinet, ſunt Eccleſiaſtici ju-
re humano poſitivo ab ordinariis pariter & extraordinariis contri-
butionibus exempti. Excipitur tamen caſus neceſſitatis, ſed vera,
ſummæq; ac prorsus inevitabilis; & tunc contribuere tenentur, non
tamen ex acciſis & vix ac ne vix quidem ad quotidianam vitæ ſuſten-
tationem ſufficientibus ſtipendiis; ſed de ſuperfluo, ſi quod habent;
quod tamen apud pleroſq; in noſtris miniſtrantes Eccleſiis *ἄφω-
τον* factum. vid. Bald. de caſib: conſc: l. 4. c. 12. calu 14. pag: 1187.
ſeqq; & in comm. ad Rom: c. 13 fol: 788. Gerh: loc: cir: Carpz: ju-
riſp: conſult: l. 2. T. 19. def. 309.

LXIX. Num in Conciliis ſoli Epiſcopi non autem Presbyteri ha-
beant ſuffragium decifivum?

Neg: cont: Bellarm: l. 1. de Concil. & Eccl: c. 15. Tom. 2.
Quia in primo concilio Apoſtolicò Act: 15. (*ex quo fatente Bellar:
l. 2. de concil. c. 2. §. Tertius locus; formam acceperunt omnia alia
concilia*) Non ſoli Apoſtoli ſed & Seniores cum tota Eccleſia in
communi cauſa ſententiam ſuam dixerunt, & ſuffragia decifiva ha-
buerunt v. 6. 12. 22. 23. 25. 28. Adde, quod non ſolum primitiva
Eccleſia Presbyteros & alios doctos ad publicum de fide iudicium
requiſiverit (vid. Hulſ: in man: Aug: Conſ: D. 19. à pag: 1287. ad
1296.) ſed & Gratianus c. 36. q. 2. can: placuit, Hieronymi (Presbyteri)
ſententiam, quia munita erat teſtimonio divina Scripturæ, antepoſit
Conciliis decreto fatente Bellar: l. 2. de Concil: auct: c. 12. §. Dico zdò.

Nota: (1) *Alia ratio eſt Conciliorum, alia Comitiorum*, in comi-
tiis bonum Reip: politicæ temporale Procerum populi votis ſe-
cundum normam æquitatis naturalis generaliter definitur; In
conciliis autem bonum Reip: Eccl: ſpirituale votis Chriſtiano-
rum piorum & Doctorum ſecundum normam ſacræ Script: ſpe-
cialiter ventilatur & determinatur. (2) Pontificii verbis pro Ju-
dicio decifivo ſolis Epiſcopis venditando pugnant reipſa id ſoli
Pontifici Romano tribuunt, vid: Hulſ: loc: modo cit: num. 7.

LXIX. Num Romani Pontificis ſit generale Concilium convocare,
ac præſidere, & auctoritatem ſuam iis dare, eamq; inſallibilem?

Neg: cont: Bell: l. 1. de Conc. & Eccl: c. 12. 19, & l. 2. de
Concil: Auth. c. 2. Tom: 2.

Quia (1) *Concilium primum Apostolicum* Act: 15. v. 2. Non Petrus, sed Paulus & Barnabas ex mandato Ecclesiæ convocarunt, ut probabiliter colligitur ex v. 2. Jacobus direxit v. 13. seqq. Sp. Sanctus & tota Ecclesia auctoritate sua confirmarunt v. 22. 28. (2) *Concilia primitive Ecclesiæ œcumenica* non Papa sed Imperator Rom. convocavit, direxit & confirmavit, ut Joh. Hulf: in Man: Aug: Conf: Disp. 19. ex actis conciliorum à Severino Binio collectis ad oculos probat. Adde, quod *Concilia provincialia* extra Romani Episcopi Diœcesin coacta, sine Romano Episcopo jure convocata, recta & confirmata sint, ut concedit ipse Bell: l. 1. de Conc. & Eccl: c. 20. §. *Ad quartum dico.* (3) Infallibilitatem Romani Pontificis, jam supra controversa 7. & 59. confutatam, Patres Conciliorum Constantiensis (Sess: 4.) & Basileensis (Sess: 2.) aliq; saniores Pontificii nobiscum confutant, dum Pontificem Judicio Concilii subiiciunt, & ipsum jus Canon: dum dist: 40. c. *si Papa*: Papam judicio Ecclesiæ subiiciendum esse statuit, *si deprehendatur à fide devius.*

LXX. Num Concilium Tridentinum habitum anno M. D. XLV. & seqq: sub Paulo III. Julio III. ac Pio IV. fuerit Legitimum, Oecumenicum, Sacrosanctum & Infallibile?

Neg: cont: Pontificios communiter hisce titulis hoc Concilium ornantes & ut infallibilem controversiarum fidei normam venerantes, ut ex Bullâ Pii IV. super formâ jur. profess. fidei patet.

Non fuit (1) *Legitimum*, quia Pontifex Romanus Reus in eo erronea sua placita per juratos suos ministros, non admissa disquisitione, nec audita altera parte violenter & fraudulenter definivit, & bruto anathematis fulmine munivit. (2) *Oecumenicum*, quia præter eos, qui Pontifici Romano ad hæserunt, nulli orbis Christiani Episcopi vel Laici admissi & auditi sunt. (3) *S. sanctum*, quia factus & luxus horum Synodicorum tantus fuit, ut Episcopus Aliphiensis (Sess: 23. hist. Concil: Trid: Petri Svavis, pag: 825. Edit: Franf. 1621.) in Concilio publice dixerit: *Multò melioribus esse Hæreticos quam Catholicos moribus.* (4) *Infallibile*, quia falsitatem ejus ex Pontificii Episcopi, qui in Concilio singulis ferè decretis contradixerunt, declararunt & ex nostris Chem: & alii, qui decreta ejus ad normam verbi divini & testimonium antiquitatis Ecclesiasticæ examinerunt, toti orbi detexerunt. vid: Joh. Hulf: hæc & alia in manuali Aug: Conf:

Conf. Disp. 19. ex Historiographis Pontificiis sufficienter probantem, & confer nostrorum Theologorum tractatum Germanicum de causis cur Protestantes non potuerint nec debuerint comparere in Conc. Trid. Tubingæ 1583. in 4. exc.

LXXI. Num præter & supra præcepta DEI sint aliqua Consilia perfectionis, hominibus commendanda, ut cœlibatus perpetui, spontaneæ paupertatis, & obedientiæ erga Prælatum; & quæ singulari apud DEUM merentur gloriam?

Neg: Cont: Bell. l. 2. de Monach. c. 7. 8. 9. seqq. Tom. 2.

Quia (1) Autor legis tantum ea quæ præcepit sine ulla additione fieri vult. vid: Deut. 4. v. 2. c. 12. v. 32. (2) Lex ipsa omnes interiores & exteriores hominis vires perfecte & absolute requirit. vid: Deut. 6. v. 5. Luc. 10. v. 25. Conf: Aug: l. 1. de doctr. Christi. c. 22. (3) Servus imperfecte & ex debito operans nihil propriè apud Dominum suum meretur vid: Ecclesi. 7. v. 21. Luc. 17. v. 10. Adde Esai. 64. v. 6. Psal. 32. v. 6. Matth. 6. v. 12.

LXXII. Num vota Monastica & Status, & Habitus Monachorum singularis ille & varius, peculiaris sanctitatis causâ probari debeant?

Neg: Cont: Bell. l. 2. de Monach: à cap. 14. usq; ad finem libri Tomo 2.

Quia cultus Electitius DEO non placet vid: Esai. 29. v. 13. Matth. 15. v. 9. Adde, quod necessaria rerum impossibilia & adiaphorum observantia, vana meriti opinio, falsa sanctitatis gloria &c. monachatum papalem DEO & hominibus reddiderint odiosum, & monachatum pristinum in superstitiosum Pharisæismum transmutarint.

LXXIII. Num ad sacramenti administrandi efficaciam & perfectionem necessariò requiratur intentio ministri, ut sine ea inefficax sit?

Neg: cont. Conc. Trid. Sess. 7. can. 11. & Bell. l. 1. de sacram: in genere c. 27. 28. Tom. 3.

Quia ut verbi ita & sacramentorum integritas & efficacia, non à Ministri secundum institutionem divinam administrantis fide & qualitate, sed à solius DEI instituentis virtute & veritate dependet. Phil. 1. v. 15. 19. Exod. 4. v. 25. 26. Conf. Rom. 11. v. 29. & adde quod stante hac Pontificiorum hypothesi omnis pereat de veritate & effi-

efficacia sacramentorum certitudo, nemo enim potest esse certus de intentione alterius.

Nota (1) Nos cum B. Luthero intentionem sanctam & seriam, ad fidelitatem ministri non ad integritatem sacramenti requirimus, & docemus cum scriptura Col. 2. v. 12. & c. ipsius verbi vel Sacramenti ad excitandam fidem requiri efficientiam. (2) Bellarm. seipsum suo gladio jugular, dum tantum *virtualem intentionem* in sacramentorum administratione requiri asserit, virtualis enim intentio, quæ paulò ante forsan fuit in præsentia non est intentio. (3) Orthodoxiam nostram de intentione ministri ad integritatem & efficaciam sacramenti non necessarià defendit ex Pontificiis Ambr. Catharinus, vehemens aliàs B. Lutheri adversarius, teste ipso Bellarmino loco cit: & Episcopus Minorensis in ipso concilio Trid. teste Petro Suavi Polono in hist. C. Trid. p. 267.

LXXIV. Num Sacramenta conferant gratiam ex opere operato, sive ex ipsius actionis externæ & sacramentalis vi, ut causa propria, vera & Immediate illam efficiente?

Negat Author hoc equidem loco directè contra Pontificios (& quidem specialiter contra Conc. Trid. sess. 7. can. 8. & Bell. l. 2. de effect. Sacr. c. 1. seqq. Tom. 3.) At per latus horum etiam Evangelicos pungit, ut patet ex ejus Instit. c. 15. de sacram. Th. 16. p. 602.

Nos contra Pontificios & Calvinianos dicimus (1) *in genere* Sacramenta sunt organa à DEO ordinata ipsam gratiam unà cum causa gratiæ meritoria & fide salvifica ex DEI ordinatione & seria intentione utentibus iis offerentia, conferentia & obsequantia. (2) *in specie contra Calvinianos* Sacramenta vera efficacia & universalia gratiæ media esse negantes: Sacramenta N. T. Baptismus & Cœna Domini omnibus & Singulis hominibus iis utentibus tam fidelibus & dignis quam infidelibus & indignis bona cœlestia in verbis institutionum expressa, mediantibus signis visibilibus ex seria DEI intentione & infallibili promissione efficaciter & indifferenter offerunt & exhibent, vid. Matth. 28. v. 18. seqq. Gal. 3. v. 27. Matth. 26. v. 26. seqq. 1. Cor. 12. v. 13. & Conf. Matth. 11. v. 28. Rom. 11. v. 29. 32. (3) *In specie contra Pontificios* Sacramenta N. T. ex opere operato h. e. vel sine devotione
uten.

utentis, juxta veteres, vel sine fidei influxu activo, juxta recentiores gratiam conferre affirmantes: Sacramenta N. T. Baptismus & Cœna Domini infidelibus & indignis (h. e. sine verâ & salvifica fide sumentibus) gratiam & salutem nec conferunt, neq; obfignant, sive Sacramenta utentibus sine vera fide non profunt sed obsunt vid. Marc. 16. v. 16. 1. Cor. 11. v. 27. seqq. conf. Hebr. 11. v. 6. Rom. 14. v. 23. Vide contra *Calv. deficientes* Grauerum & Menzerum ad art. 5. & 13. Aug. Conf. nec non Danhauerum *Myster.* p. 97. & 785. (seqq. contra *Pontificios excedentes* Chem. p. 2. Ex. C. Trid. à pag. m. 39. Hulf. in *Man. Aug. Conf. Disp.* 11. à pag. 461.

Nota: Nos requirimus fidem, h. e. notitiam, assensum & apprehensionem fiducialem non ad sacramenti efficaciam in actu primo, sed ad salutarem fructum, & quidem in adultis ut organum activum ad activitatem hanc à DEO ordinatum.

LXXV. An sint duo Sacramenta S. Baptismus & S. Cœna?

Aff.

Quia in hisce duobus tantum inveniuntur essentialia sacramenti propriissime dicti requisita: *Elementum sc. visibile à DEO in N. T. ordinatum & verbum institutionis cum adjecta promissione de gratuita peccatorum remissione toti Ecclesie communi*; vide de Baptismo Matth. 28. v. 18. seqq; Marc. 16. v. 16. De Cœna Dom. Matth. 26. v. 26. seqq; 1. Cor. 11. v. 23. seqq. conf. 1. Cor. 12. v. 13. 1. Joh. 5. v. 8. & *Nota.* Ad sacramentum propriissime dictum requiri elementum visibile, contra Pontificios probamus (1) *Deductione ad absurdum*, hoc enim non requisito dari possunt præter septem à Pontificiis enumerata Sacramenta non pauca alia, ut concio vel lectio verbi omniaq; alia gratiæ invisibilis sensibilia media & signa. (2) *Testimonio antiquitatis: Accedat verbum ad Elementum & fit Sacramentum, etiam ipsum tanquam visibile verbum.* Inquit Augustinus tract. 80. in Joh.

Num vero septem & præter illa duo quoq; *Confirmatio, Pœnitentia, Extrema unctio, Ordo & Matrimonium?*

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 7. can. 1. & Bell. l. 2. de Sacram. in genere c. 24. Tom. 3.

Quia quisvis videt his non competere modò enumerata sacramenti propriissime dicti requisita; Dicimus igitur cum Augustino l. 3. de doctr. Christian. c. 9. ubi de differentia signorum V. & N. T. agens

F

ait

ait: *Quaedam pauca pro multis, eademq; factu facilissima & intellectu au-
gustissima, & observatione castissima ipse Dominus & apostolica trad-
dit disciplina, sicuti est Baptismi sacramentum, & celebratio corporis &
sanguinis Domini.*

Nota: I. Apologia Aug. Conf. de numero & usu Sacramen-
torum p. 200. abolutionem seu pœnitentiam inter Sacramenta
verè & propiè dicta referens, vocem *sacramenti* sumit latius pro
quovis ritu habente mandatum DEI & promissionem gratiæ. Ali-
as voce hac propriissime sumta Sacramentum non est, quia (1)
Communis est V. & N. T. (2) caret Elemento visibili à Christo
ordinato (3) Fidem non confert nec confirmat, sed ut partem
continet. II. Bell. l. cit. c. 25. Magistrum sententiarum, qui vi-
xit seculo 14. ut primum numeri Sacramentarii proditorem citat
& cap. 26. Congruentias Scholasticorum pro septenario sacramen-
torum numero *levia* esse dicit.

LXXVI. Num Baptismus ad salutem sit medium absolutè necessarium,
adeò ut qui eo, neq; sua culpa caret, ideo in æternû condemnetur
Neg. cont. Jes. Bavar. in colloq. Ratisb. p. 34. & Bellarm. l. 2. de
purgatorio, c. 6. Tom. 2. & l. 1. de Sacramento Baptismi c. 4. Tom. 3.
Quia non privatio sed contemptus sacramenti damnat, August. contra
Donat. l. 4. c. 22. 24. Bernhard. Ep. 77. ad Hug. de S. Victore Tom.
4. operum Parisiis 1645. excus. adde quod teste Concil. Trid. sess. 6.
c. 4. translatio hominis ex statu filii Adæ in statum filii DEI voto Ba-
ptismi fieri possit & fatente Bell. l. 6. de grat. & lib. arb. c. 3. §. *Ad
Sextam Approbatio Baptismi, quem quis se accepisse atq; habere censet,
par sit voto Baptismi, & ad salutem æternam perducere possit.*

Nota: Loca, quæ pro necessitate Baptismi ab adversariis, adducuntur
nihil aliud probant, quam Baptismi necessitatem ordinariam ex parte
nostri, & non tollunt operationem extraordinariam ex parte DEI
potenter & liberè agentis, vide Ephes. 3. v. 20. Matth. 18. v. 14. &
adde hæc Bell. l. 2. de Sacram. eff. c. iii. §. *Ad confirmationem dico,
DEUM non esse alligatum Sacramento, sed contra, sacramenta esse al-
ligata DEO: Nam DEUS potest sine Sacramento justificare, Sacramen-
ta sine DEO non possunt.*

LXXVII. Num liceat aliquando quibusvis etiam Baptizare, sive vi-
tis, sive fœminis?

Neg.

Neg. Aut: hic & in Inst. c. 25. th. 14. p. 592. 593. 594. sed male.

Quia ut informare ita etiam extraordinarie & privatim in extrema necessitatis casu baptizare nulli seu viro seu foeminae in Christiana religione recte instituto interdictum, sed potius concessum legimus vid. Act. 18. v. 2. 26. 1. Pet. 2. v. 9. adde, quod mulieres in V. T. sine reprehensione Domini circumciderint, conf. Exod. 4. v. 25. 1. Machab. 1. v. 63. cum Collos. 2. v. 11. & Laici in N. T. cum approbatione Sanctorum Patrum baptizarint, vid: Concil. Eliberti- num c. 38. Tertull. de Baptismo c. 17.

LXXIX. Num Baptismus administrari *debeat* subtilis ceremoniis signandarum *crucium* in fronte, & in pectore, *exorcismo*, *exsufflatione*, *gustu salis*, tangendis *saliva* naribus, atq; auribus, unguendo pectore & scapulis *oleo*, & *chrismate* in vertice, & accenso *cereo* in manus baptizati tradito?

Neg: Aut. (cont. Concil. Trid. Sess. 7. can. 8. de Bapt. & Bell. l. 1. de Bapt. c. 8. 25. seqq. Tom. 3.) & quidem haecenus recte quatenus Protestantibus sub *necessitatis opinione* obtruduntur. Quia Nullo mandato divino ad eas necessario observandas obligamur, ceremonias igitur medias & utiles liberè retinemus, superstitionas & inutiles licitè reiicimus.

Nota: Exorcismum ceremoniam V. Eccl. perverustam & adia-phoram, abrogatis per conciones superstitione cultus & opinione necessitatis, ad Ecclesiae edificationem liberè observamus.

LXXX. Num cognatio aliqua spiritualis oriatur ex Baptismo, inter susceptores de Baptismo & Baptizarum ipsiusq; Parentes nec non inter Baptizantem & Baptizatum, huiusq; parentes, quæ inter eosdem impediatur matrimonium?

Neg: cont. Bell. l. 1. de Sacram. matrim. c. 25. & 30. Tom. 3. Quia nihil aliud nisi aureum rete est ad opes mundi capiendas præter & contra normam verbi divini confectum, vid. Matth. 23. v. 8. & 1. Cor. 7. v. 12. 15.

LXXX. Concupiscentia mali etiam in baptizatis & justificatis mala & peccatum est.

Contra Conc. Trid. Sess. 5. de pecc. orig. c. 5. Bell. l. 5. de amiss. grat. & Statu pec. c. 5. seqq. Tom. 4. & l. 1. de Bapt. c. 12. Tom. 3.

Peccatum, quia *avopia* Rom. 7. v. 7. 21. 23. 1. Joh. 3. v. 4. Mala,
quia execrabilis. Gen. 6. v. 5. Gal. 3. v. 10.

*Nota: Status hujus controversiæ est hic: an Concupiscentia ori-
ginalis, & ejus motus involuntarii absolute & inse considerati le-
gi DEL repugnent & licet actu renatos non damnent, in se ta-
men talis sint, ut actu eos damnare possint. Quod Pontificii
negant, Protestantes contra Pelagianos cum Concil. Milevitano
& S. Augustino ex dictis præprimis rationibus affirmant, conf. Cas-
sandr. in Consult. art. 2 & Hist. C. T. Pet. S. v. p. 195. seq.*
LXXXI. Num *Baptismus, Confirmatio, Ordo*, imprimant in anima Cha-
racterem indelebilem, sive realem & absolutam aliquam qualita-
tem, qua quis aptior reddatur ad cultum divinum, configuretur
Christo, atq; distinguatur ab aliis?

*Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 6. de Sac. in gen. can. 9. Bell. lib. 2.
de effect. Sacram. c. 19. seqq. Tom. 3.*

Quia characterem esse ponendum nec ratio necessaria demonstrat,
nec evidens autoritas probat fatentibus Biele in 4. sent. dist. 6. quæst.
2. Scoto ib. quæst. 9. Cajetano part. 3. quæst. 63. art. 1. Nec neganti-
bus Valentia tract. de effic. sacr. novæ legis c. 6. Tannero Theol.
Schol. Tom. 4. Disp. 3. quæst. 3. dub. 7. Bell. loc. cit. propos. 1.

*Nota: Bell. l. 3. de Eccles. c. 4. sub finem Tom. 2. ait. Characte-
rem neq; interius, neq; exterius hominem unire cum Christo &
Ecclesia: Non exterius, cum sit res invisibilis; Nec interius, cum
non sit actus, nec habitus operativus; Stante hac assertione Bel-
larminiana loca Scripturæ de copiosa collatione & obfignatio-
ne Sp. Sancti agentia à Bell. loc. sup. cit. c. 20. impertinenter pro
charactere Pontificio adducuntur.*

LXXXII. Num verum Jesu Christi corpus & sanguis corporaliter ac
substantialiter præsens adsit in Sacramento Cœnæ, per totalem sub-
stantiæ panis & vini in corpus & sanguinem Christi conversionem, si-
ve transsubstantiationem?

*Negat. Aut. atq; hanc suam negativam hoc equidem loco di-
rectè Pontificiis opponit, tacitè tamen etiam orthodoxos,
quos in Inst. c. 15. de Sacram. th. 22. pag. 618. 619. consubstanti-
atorum seu impanatorum nomine traducit, oppugnatum it.*

*Nostræ Ecclesiæ (1) contra Calvinianos cum Authore nostro rem cele-
stem ex cæna Domini removentes docent ipsius Christi corporis & san-
guinis*

guinis Substantiali in sacra Cœna præsentiam, ita sc. ut vi verborum testamentariorum cum pane benedicto, tanquam medio divinitus ordinato, ipsam præsentissimam corporis Christi substantiam, & cum vino benedicto, tanquam medio divinitus ordinato, ipsam sanguinis Christi substantiam præsentissimam quivis cœlestis epuli conviva ore corporis, modo licet hyperphysico & inpervertigabili, verè tamen & realiter manducet ac bibat. Principale, quo orthodoxiam hanc suam confirmant, argumentum, petunt ex verbis Instit. de quo alibi. (2) Contra Pontificios cum Conc. Trid. Sess. 13. de Sacram. Euch. c. 4. can. 2. & 4. Bellar. l. 3. de Sacram. Euch. c. 18. seqq. Tom. 3. *Rem terrestrem ex Sacramento Cœnæ tollentes: Panem & vinum post consecrationem quoad substantiam manere, quia Paulus poculum benedictum vocat communicationem sanguinis Christi & panem consecratum communicationem corporis Christi, vid. 1. Cor. 10. v. 16. 17. c. 11. v. 26. 27.* (3) Has propositiones Sacramentales, *Hoc est corpus meum, Hoc est sanguis meus*, ut communes propositiones exhibitivas, *Hoc est vinum Rhenanum, hoc est perunia tua* (Salvis tamen prærogativis illarum) hoc modo explicamus: *Hoc* (i. e. corpus mediante vel cum hoc pane exhibitum) *est corpus meum: Hoc* (i. e. sanguis mediante vel cum hoc vino exhibitum) *est sanguis meus*. Hac Simplici observatâ interpretatione perit transubstantiatio Papistica, & in fumum abeunt tropi Calvinistici.

LXXXIII. Num Sacramentum cœnæ celebrandum sit in pane azymo & hostiis orbiculatis?

— Negat Aut. hic & in Inst. c. 15. de sacram. th. 21. p. 611. seqq: Nos dicimus (1) *generaliter*, adhibitio panis azymi & placentularum orbicularum in administratione cœnæ est res in se libera & adiaphora, quia in S. Script. non habemus de ea ullum mandatum. (2) *de pane azymo specialiter*: panem azymum præ fermentato liberè in administratione Cœnæ adhibemus, quia Christus eum in prima cœna adhibuit. Conf. Matth. 26. v. 17. cum Exod. 12. v. 15. 16. 17. 18. 19. & adde Auth. in Inst. loc. cit. §. wal. de his. Casaubonum. Exerc. 16. ad Annales Baron. num. 12. (3) *de placentulis orbiculatis specialiter*: Hostias, ut vocant, orbiculas in administratione cœnæ liberè toleramus, quia sunt *verus panis*, constant enim ex farina & quidem critica & aqua ritè inter se permixtis, & calore ignis ad masticabilem & nutritivam consistentiam redactis, ut ex experientia patet.

LXXXIV. Num in Sacramento Cœnæ fiat *Missa*, id est, sacrificium verum & expiatorium pro peccatis vivorum & mortuorum, atq; impetratorium omnis generis beneficiorum, DEO q; à Sacerdote in altari offeratur Corpus & Sanguis Christi sub specie panis & vini jam publicè, missâ publicâ, jam privatim, privatâ, ubi solus communicat Sacerdos ?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 22. per tot. & Bell. de Missa l. 1. & 2. Tom. 3. imprimis autem lib. 1. c. 5.

Quia Scriptura N. T. tantum unius sacrificii propitiatorii ab uno N. T. Sacerdote Christo Jesu in ara crucis semel oblato meminit, conf. Hebr. 9. v. 28. c. 7. v. 27. cum Hebr. 10. v. 14. 1. Petr. 3. v. 18.

LXXXV. Num in S. Cœna necessarium sit vinum aquâ misceri ?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 22. cap. 7. can. 9. & Bell. l. 4. de Sacram. Euch. c. 10. & 11. Tom. 3.

Quia tantum de vero vino genimine vitis ex uvis expresso extat mandatum Domini, Matth. 26. v. 27. 28. 29. Luc. 22. v. 17. 18. 20. Adde quod Alexander I. Papa teste Platina in vita ejus pag. m. 14. & Polydoro Virgilio de Inventor. rer. l. 5. c. 10. p. m. 446. mixtionem hanc primam instituerit.

LXXXVI. An in Sacramento cœnæ singulis fidelibus & communicantibus, non panis solum, sed etiam vinum, utraq; Sacramenti pars tradenda ?

Aff. cont. Conc. Trid. Sess. 21. can. 1. 2. 3. & Bell. l. 4. de Sac. Euch. c. 20. seqq. Tom. 3.

Quia ut panis ita & vini benedicti usum Christus in verbis Institutionis omnibus adultis fidelibus mandavit, Matth. 26. v. 27. 28. Marc. 14. v. 22. 23. Luc. 22. v. 19. 20. Paulus ex traditione divinâ toti Ecclesiæ Corinthiæ commendavit 1. Cor. 11. v. 23. seqq. 1. Cor. 10. v. 16. seqq. Primitiva Ecclesia observavit, fatentibus Conc. Constantiensi Sess. 13. Trid. Sess. 21. c. 2. Papæ Romani Leo I. sermon. 44. & Gelas. apud Gratian. de consecr. dist. 2. c. *comperimus ut sacrificium* damnarunt.

Nota. Inter Institutionem & Præceptum, quo præcipitur modus actus seu qualiter actus fieri oporteat, nihil est discriminis.

LXXXVII. Num Sacramentum cœnæ ad adorationem ostentari & servari extra usum debeat ?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 13. c. 5. can. 6. & 7. Bell. l. 4. de Sac. Euch. c. 29. Tom. 3.

Quia

Quia de manducatione & bibitione, non de ostentatione & affer-
uatione ad adorationem extra usum extat mandatum Domini adde-
quod *Sacramentum extra usum* seu actionem divinitus institutam,
non sit Sacramentum.

Nota: Non visibilia Elementa panis & vini, sed Christum se-
cundum utramq; naturam in sacramento cœnæ peculiari modo
praesentem ubiq; in spiritu & veritate piè adorari, & flexione ge-
nuum cordis & corporis licitè coli posse & debere, cum S. Script.
Antiq. Ecclesiasticâ & Form. Conc. ejusq; decl. art. 7. statuimus,
lxxxvii. Num. in inferno sit locus aliquis seu *limbus Patrum*, quo fi-
deles V. T. fuerunt detenti usq; ad adventum Christi, & *limbus infan-*
tum absq; baptismo hic decedentium; & *Purgatorium* animis non
satis in hac vitâ purgatis à peccatis plenariè per pœnarum satisfactio-
nem expurgandis?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 25. decret. de Purgatorio. Bellar. de
Purgator. lib. 1. & 2. Tom. 2.

Quia S. Scriptura 1. Duo tm. hominum in hac vitâ genera, fideles &
infideles, & duo tm. post hanc vitâ receptacula, cœlum & infernum
docet, vid. Marc. 16. 16. Luc. 16. 22. 23. 2. Purgatorium & limbos Pa-
trum ac Infantum ignorat, vide Ephrem Syrum Tom. 1. Tract. de
manf. Beat. Augustinum l. alium vetustum auth. lib. 5. Hypogn. cont.
Pelagium. 3. Purgatorium & Limbos utrosq; refutat, dum plenari-
am peccatorum expiationem & remissionem inculcat, & omnes fi-
deles immediatè ex hac vitâ in æternam transire asserit. vid. Heb. 7. 25.
Rom. 8. v. 1. & Apoc. 14. 13. Sapient. 3. 1. adde cont. Limbum Pa-
trum 2. Reg. 2. 11. Matth. 17. v. 3. seqq. cont. Limbum infantum 2.
Sam. 12. 18. 23. cont. Purgatorium Luc. 16. v. 22. Luc. 23. v. 41. 42.
cont. omnia tria receptacula Joh. 5. v. 24.

lxxxix. Num. pro defunctorum animis instituenda sint, iisq; profint
suffragia vivorum, opera quælibet pœnalia & satisfactoria quæ ap-
pellant *orationes, elemosynæ, jejunia, peregrinationes, missæ &c?*

Neg. cont. Bellarm. lib. 2. de Purgator. cap. 15. seq. Tom. 11.
Quia hæc opera ratione hujus finis sunt electitia, inutilia & injuriosa,
Electitia, quia in S. Scriptura nullum de iis extat mandatum, promissum
aut exemplum. *Inutilia*, quia neq; beatis summè felici-
bus, neq; damnatis summè miseris prodesse possunt, medios cum
Scriptura ignoramus. *Injuriosa*, quia virtutem satisfaciendi justitiæ
divinæ

di v. pro peccatis, soli merito Christi propriam sordidis hominum
egenorum operibus tribuunt. Vide Hieron. ad Gal. c. 6. v. 4. & 5.
xc. Num Papa Rom. possit aliquos canonizare, sive in numerum
sanctorum referre, & facere invocandos?

Neg cont. Bellarm lib. 1. de sanct. Beatit. c. 8. seqq. Tom. 2.

Quia hæc canonizatio sanctorum ad invocationem electitia nova
incerta & injuriosa, *Electitia*, nullum enim invenitur de eâ in S. li
teris vestigium. *Nova*, Primus enim Pontifex qui sanctos legatur
canonizasse Bellarmino loc. cit. videtur fuisse LEO III. Papa, qui
qui sub init. sec. v. i. tempore Caroli M. vixit. *Incerta*, quia censor
& testes possunt fallere & falli, vide Canum l. 5. L. C. cap. *Injuriosa*,
quia honorem invocationis soli DEO proprium sanctis tribuit.

xcii. An Reformati justas habuerint causas, & vocationem legitimam
ad reformandum Papatum?

Affirmat Autor de Reformatis suis, Nos de orthodoxis seu Evan
gelicis potiori jure id asserimus cont. *Adrian. & Petrus* Fratres de
Walenburch Batavos in lib. de unitate Eccl. & scismate.

Quia quivis ordinarius Ecclesiæ Pastor & Doctor vi officii & man
dati divini se erroribus in Ecclesia deprehensis opponere & verita
tem cœlestem defendere teneretur vid. Matth. 7. v. 15. Marc. 13. v. 22.
23. & conf. Act. 20. v. 29. 30. 31. Tit. 1. v. 9. 10. 11.

xcii. An etiam causas satis graves se à Papatu segregandi?

Aff. contra, Fratres supra citatos. loc. cit.

Quia (1) horrendâ *mixturâ* fundamentalium errorum cum *doctrina*
& variarum superstitionum & Idololatriæ, cum vero DEI cultu. (2)
Violentâ obtrusione falsæ doctrinæ & falsi cultus. (3) *Publicâ excom*
municatione & manifestâ tyrannide Pontificis Rom. compulsi à Pa
pato, ut insanabili veræ Ecclesiæ ulcere jussu DEI & Exemplo Apo
stolorum animo & corpore secedere debuerunt. vid. Jer. 51. v. 9. A
poc. 18. v. 4. & conf. Rom. 16. v. 17. Tit. 3. v. 10. Corn. Mussus Episc.
Bitont. conc. Evang. p. 1. fer. 5. Dom. III. in quad. p. 364. His Patres
Conc. Trid. alloquitur. *Unde existimatis natis istas discordias in rebus*
fidei, intestinas rupturas istas, ista Schismata, quæ durant usq; in presens
diem? Nisi ex eo, quod oculos nostros neg; in DEUM, neg; in animarum
salutem, sed in ambitionem, in avaritiam, in vanam gloriam, in contenti
onem pleriq; conjecerunt, ex eo quod cedere nunquam, vincere semper vo
luerunt, quod Φιλαρξία & Φιλονομία (ut verbis utar Gregorius
Nazianzeni) sibi proposuerunt. Verum ab adversario alias
veritatis pro veritate testimonium.

SI Pietas, Probitas, Doctrina, Mo-
destia, Candor,
Ullum commendant Juvenem,
RÖLINGIUS illis
Ceum rutilo fulget diademate. Te-
stor Athenas
Varniacas : omnes testor virtutis a-
mantes.
Ergo illi cur non scandenti pulpita
grater?
Sit felix, quod conaris, laudabile,
amice,
Factum ! succedant ad votum singu-
la ! Fiat !

*Eruditissimo Dn. Autori Respondenti, Auditori suo
hactenus solertissimo, amico imprimis ample-
ctendo, gratulab. scr.*

CHRISTIANUS Kortholt/D.

2
V. P. Petrus Probitus Doctus
dedit. Candor
illam commendat juvenem

Roi inquis itis
Cui ratio tulget chabentur
Ilor Athens

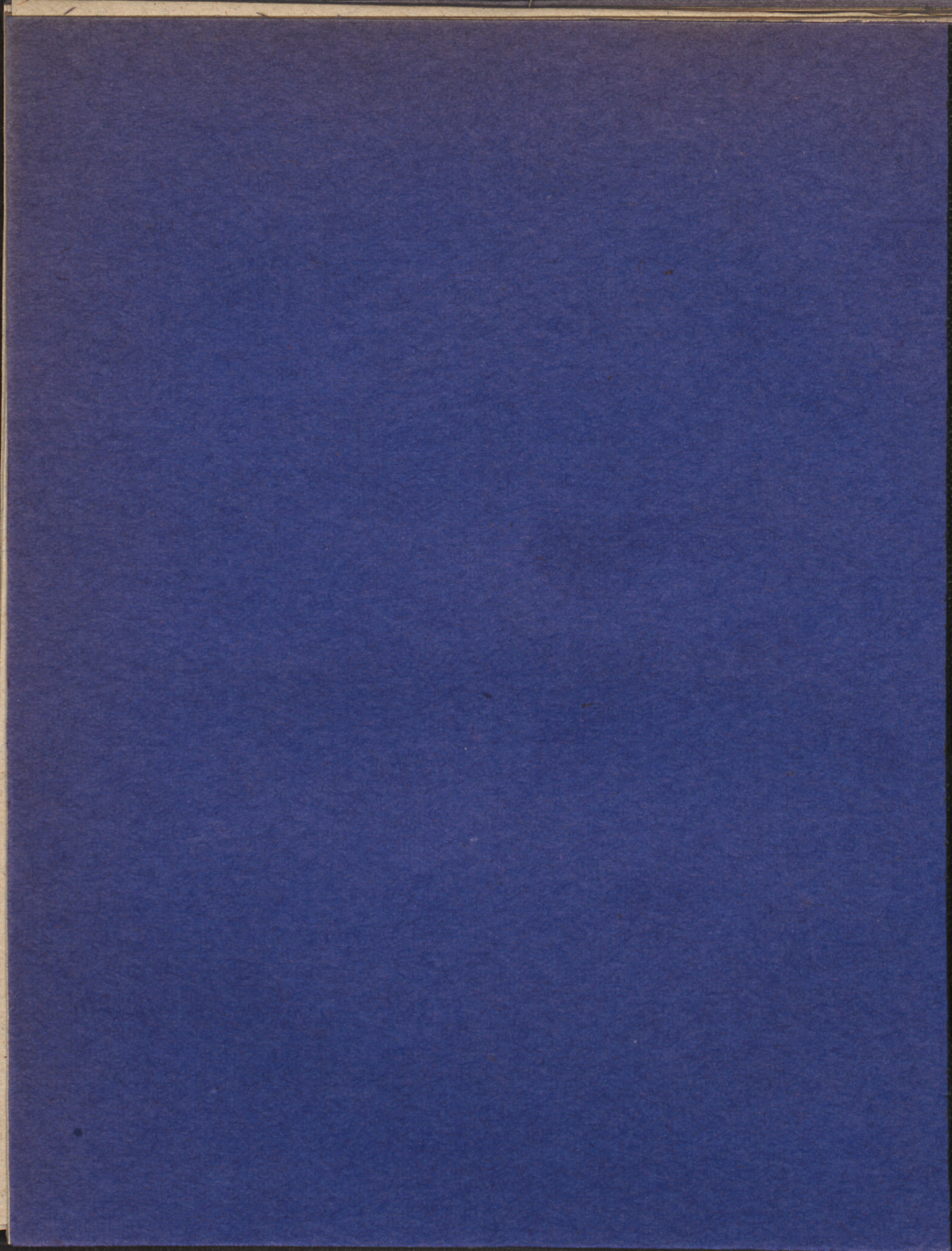
Varrinas : omnes rhor vntus
manas
Ergo illi cur non scandal pulis

graten
Sic felix quod conas, ledabile
amice

Factum! succedant ad vctum angu
lal Fiall

Eruditissimo Dr. hutor R. ...
dactum ...
Gude, gratulab. fac.

CHRISTIANUS KATZDORF

LXIV. Num debeant esse distincti & sacri
Ecclesiasticorum in Ecclesia, Cardinalium
thorum, Subdiaconorum, Canonicorum
Neg: cont. Concil. Trid. cap. 2. c.
c. 11. Tom. 2.

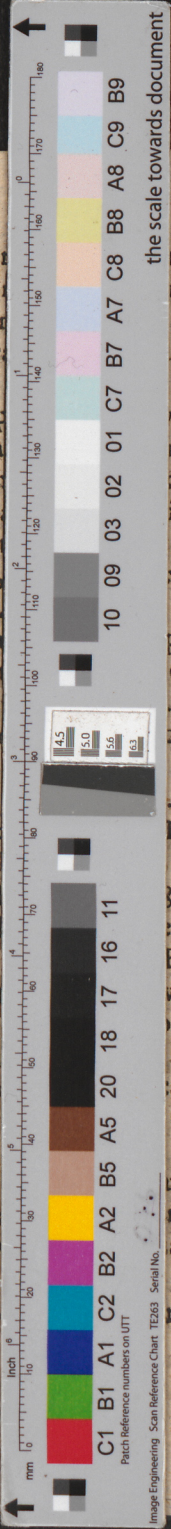
Quia (1) S. Scriptura tantum Episcopos
Diaconorum meminit, & numerum gra-
definivit. (2) Primitiva Ecclesia diversimodum
numeravit, quosdam ordines nunc in P.
ordines consuetudine introductos pro ra-
dificationis liberè observavit ac mutavit.
Trid. part. 2. de sacram. ordin. p. m. 394.
LXV. Num Electio Pastorum in Ecclesia
plebem, neq; ejus consensus hic requiratur
los spectet Episcopos, atq; potissimum
quo ut capite omnis Ecclesiasticus ordo
Episcopos & Pastores derivetur?

Neg. cont. Conc. Trid. Sess. 23. c.
Pont. c. 22. 24. Tom. 1. & lib. 1. c.

Quia (1) Christus omnem potestatem
nibus Apostolis & eorum successoribus
21. 23. dederat Matth. 18. v. 18. toti Eccle-
(2) Apostoli & Patres primitivæ Eccle-
suffragia populi elegerunt. vid. Act. 1. v. 1.
an: lib. 1. Epist. 4. Theodoret. l. 1. hist. ec-
conf. Decretal. Gregorii l. 1. T. 6. ca-
vino mandato tenetur bonos pastores
reicere & averfari Matth. 7. v. 15. Act.
1. Joh. 4. v. 1. adde Ephes. 4. v. 12.

Nota: Papizant etiam hic quodam
maris Baravis. soli statui clericali jus voc
Ecclesiæ rapientes, citati & notati à D
s. p. 347.

LXVI. Num Jure & rectè personis Eccl
tuus cœlibatus?

vicorum seu
m, Acolu-
1. de Cler-
terorum &
num nullibi
ecclesiasticos
ignoravit &
loci & x-
Ex: Conc.
pertineat ad
otum ad so-
omanum à
in cæteros
4. de Rom.
Tom. 2.
quam om-
3. Joh. 20. v.
ctu tribuit,
Ecclesiæ per
v. 22. Cypri-
5. c. 9. &
Populus di-
care & lupos
Gal. 1. v. 8.
ciè Refor-
ndi Pastores
ar. c. 19. th
retur perpe-

Neg.